

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต
ของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
กรกฎาคม 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155.2

๑๕๕๘ค

ร.๓

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต
 ๒
 ของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล ๗

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
 ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
 กรกฎาคม ๒๕๔๗

๒ ๒๕๒๐๔๖

อุไรวรรณ เหล่าเรือง.(2547). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความ
พึงพอใจในชีวิตของตำรวจในเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อ. ดร.นิยะดา จิตต์จรัส.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์
ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7
รวมทั้งศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจเพศชายที่ปฏิบัติหน้าที่ใน
สถานีตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 จำนวน 313 คน แบ่งเป็นชั้นสัญญาบัตร
จำนวน 56 คน ชั้นประทวนจำนวน 257 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบวัด
บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (NEO-FFI) และแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต
สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการถดถอย
พหุคูณ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทุกองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความ
พึงพอใจในชีวิตของตำรวจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างน้อยที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .173 - .602

2. มีบุคลิกภาพอย่างน้อย 3 องค์ประกอบที่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของ
ตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ คือบุคลิกภาพแบบมั่นคงทาง
อารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน โดยมีเปอร์เซ็นต์การทำนาย
อยู่ระหว่าง 41.2 – 49.8 ซึ่งพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิด
ชอบเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด ขณะที่บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ไม่สามารถทำนายความพึงพอใจใน
ชีวิตของตำรวจได้ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มใด ๆ

3. ความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่ม
ชั้นยศอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยชั้นสัญญาบัตรมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าชั้นประทวนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ

**RELATIONSHIP BETWEEN FIVE – FACTOR PERSONALITY AND LIFE
SATISFACTION OF METROPOLITAN POLICES DIVISION 7.**

**AN ABSTRACT
BY
MISS URAIWAN LAORUANG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
For the master of education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University**

Uraivan Laorung. (2004). *The Relationship between Five – Factor Personality and Life – Satisfaction of Metropolitan Polices Division 7*. Master Project, M.Ed. (Developmental Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Dr. Niyada Chittcharat.

This study aimed to examine the relationship between Five – Factor Personality and life satisfaction of police offices in Metropolitan Police Division 7. Besides, police officers' life satisfaction level was also investigated.

The subjects comprised 313 police officers of Metropolitan Police Division 7. Including 56 of commission police officers and 257 of non – commission police officers. The instruments for the study included the NEO-Five Factor Inventory (NEO-FFI) and a life satisfaction scale. The data were analyzed by Pearson Product Moment Correlation Coefficient and multiple regression analysis.

The results revealed that :

1. Five-Factor Personality was significantly positive related to police officers' life satisfaction at .01 level ($r=.173-.602$)
2. There were three factors of personality, including Emotional stability Conscientiousness and Agreeableness, that could predict police officers' life satisfaction as a whole and in each subgroup, with prediction of 41.2-49.8 %. It was also found that the best predictors were Emotional stability and Conscientiousness, whereas Openness could not predict police offices' life satisfaction in any groups.
3. Life satisfaction of the police officers as a whole and in each subgroup was at a high level and the commission police officers significantly had higher life satisfaction than that of non- commission police officers.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล)

คณะกรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ ดร. นิยะดา จิตต์จรัส)

ประธาน

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำฉิม)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....

(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

วันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างสูงจาก ดร. นิยะดา จิตต์จรัส อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำฉิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่ได้แนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีในการทำสารนิพนธ์แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบคุณข้าราชการตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ทุกนายที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงและขอน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดาและอาจารย์ที่อยู่เบื้องหลังที่ได้วางรากฐานการศึกษาของผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับนี้และต่อๆ ไปภายภาคหน้า

นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
๖ ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	6
กรอบแนวคิด.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความพึงพอใจในชีวิต.....	9
ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต.....	15
องค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต.....	16
การประเมินความพึงพอใจในชีวิต.....	19
บุคลิกภาพ.....	26
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	26
บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ.....	27
แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคอสตาและแมคเคอร์.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต.....	36
สมมติฐานในการวิจัย.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
การตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบบุคลิกภาพ.....	47
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	62
	วิธีการศึกษาค้นคว้า.....	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	63
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	64
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	64
	อภิปรายผล.....	66
	ข้อเสนอแนะ.....	69
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	70
	บรรณานุกรม.....	71
	ภาคผนวก.....	78
	ภาคผนวก ก.....	79
	ภาคผนวก ข.....	85
	ประวัติย่อของผู้ทำสารนิพนธ์.....	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1. แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของตำรวจจำแนกตามสถานีและชั้นยศที่ใช้ในการวิจัย.....	44
2. แสดงค่าจำนวนและเปอร์เซ็นต์ ของตำรวจจำแนกตามยศ การศึกษา สถานภาพสมรส อายุ.....	53
3. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ.....	54
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ.....	55
5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายและการทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการใช้ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวม.....	56
6. แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย - บุคลิกภาพมั่นคงอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ในคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานรวม ทั้งผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวม.....	57
7. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายและการทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการใช้ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มสัญญาบัตร.....	58
8. แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย - บุคลิกภาพมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบและบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ในคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน รวมทั้งผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มสัญญาบัตร.....	59

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
9 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ คำสัมประสิทธิ์ของการทำนายและการทดสอบ ความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการใช้ตัวแปรบุคลิกภาพ ห่าองค์ประกอบในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ในกลุ่มประทวน.....	60
10 แสดงคำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย - บุคลิกภาพมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ในคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานรวมทั้ง ผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของคำสัมประสิทธิ์ดังกล่าวในการทำนาย ความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มประทวน.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศจะพัฒนาได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นมีหลายวิธี แต่มีวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ คือ การยกระดับมาตรฐานชีวิต ความเป็นอยู่ หรือคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับสาธารณสุขของประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์จึงได้มีนโยบายที่ชัดเจน คือสร้างควมมีสุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2545 โดยสร้างคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ซึ่งมีความเชื่อว่า ถ้าบุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว การพัฒนาด้านต่างๆ ก็จะกระทำได้ดี รวดเร็ว (จริยาวัตร คมพยัคฆ์. 2537 : 14)

อาชีพตำรวจนับว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ดำรงความสงบสุขและความปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของตำรวจทั่วไปไว้ดังนี้คือ รักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อประโยชน์สุขแก่สังคม รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางอาญา บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ดูแลผลประโยชน์ของสาธารณะจากภวาระกิจดังกล่าว ซึ่งให้เห็นว่าตำรวจมีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงการจัดการเรื่องความยุติธรรมให้กับประชาชนโดยตรง (ยิ่งยศ สุวรรณ. 2545 : 1) แต่ในทางปฏิบัติจริงของการทำงานเพื่อรับใช้ประชาชนของตำรวจมีความล่อแหลมที่อาจจะกลายเป็นการกดขี่ข่มเหงประชาชน การใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรอันเป็นผลให้เกิดช่องว่างของความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจในตำรวจ (ถนอมศักดิ์ โสภกา. 2545 : 1) ฉะนั้นหากข้าราชการตำรวจไม่ยึดมั่นในอุดมคติและหลักการแล้ว จะโน้มเอียงให้กับบุคคลผู้หวังผลประโยชน์จากตัวข้าราชการตำรวจ แต่ปัญหาดังกล่าวจะอาจเกิดน้อยมากหากข้าราชการตำรวจมีคุณภาพชีวิตที่ดี (มนูญ พาหิระ. 2523 :13-15)

จากการศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิต พบว่ามีมุมมองที่ซับซ้อนหลากหลายมิติ สามารถอธิบายความหมายคุณภาพชีวิตได้ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ด้านรูปธรรม เช่น ระดับฐานะ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ บ้าน รถ ส่วนด้านนามธรรมคือ สิ่งที่ไม่ใช่วัตถุสิ่งของหรือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เช่น ความรู้สึก ความต้องการ (Wang. 1991 : 114) ดังนั้นการประเมินคุณภาพชีวิต จึงมีมโนทัศน์ที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามเกณฑ์ของผู้วิจัยและการให้คุณค่าในสิ่งที่ประเมินแต่โดยทั่วไปแล้วจะเน้นที่ “ความสุขและความพึงพอใจในชีวิต”(Robinson,Shaver & Wrightsman. 1991 : 61 ; citing Andrews & Robinson. 1984) อย่างไรก็ตาม แคมป์เบล (Campbell. 1976) ให้เหตุผลว่าความสุขมีปัญหาในการนิยามเพราะมีความหมายที่หลากหลายมากกว่าความพึงพอใจในชีวิตและแกนหลักของความสุขเป็นเพียงอารมณ์ความรู้สึกในระยะสั้นๆ อาจกล่าวได้ว่าเป็นประสบการณ์ด้านอารมณ์ ในขณะที่ความพึงพอใจในชีวิต เป็นประสบการณ์การตัดสินใจ ใช้เหตุผล

ความรู้ความเข้าใจ ระดับของความพึงพอใจในชีวิต สามารถอธิบายได้ถึงความสอดคล้องระหว่าง ปณิธาน (Aspiration) และผลสัมฤทธิ์ (Achievement) ขณะเดียวกันงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความ พึงพอใจในชีวิตค่อนข้างชัดเจนและมีมากกว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับความสุข แคมป์เบล (Campbell. 1976) จึงใช้ความพึงพอใจในชีวิตเป็นดัชนีชี้วัด คุณภาพชีวิต

ในเรื่องความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) ได้มีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ ให้ความสนใจที่จะทำการศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ กันไปและพบปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต มากมาย เช่น สังคมเศรษฐกิจ (socioeconomic) สุขภาพทางกาย (physical health) ความรู้สึก (affect) เพื่อนสนิท (friendship) ครอบครัว (family) จุดมุ่งหมายในชีวิต (life goal) ที่อยู่อาศัย (house) การแต่งงาน (marriage) (Ferrans & Powers. 1985 : 16) วัฒนธรรม (Benet- Martinez & Karakitapoglu – Aygun. 2003) ขณะเดียวกันในความเป็นจริงบางครั้ง พบว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีมีความพร้อมในสิ่งต่าง ๆ รายงานว่าตนเองไม่มีความสุข ไม่มีความพึงพอใจในชีวิต ในทางกลับกันผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำ ความเป็นอยู่ที่ไม่ดี กลับ รายงานว่าตนเองมีความสุขมีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ทำให้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการ ศึกษาหาคำตอบและมุ่งประเด็นไปที่บทบาทของบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์กับความสุขและ พึงพอใจในชีวิตของบุคคล

บุคลิกภาพจึงนับได้ว่ามีความสำคัญต่อความพึงพอใจในชีวิตและมีความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิต เนื่องจากบุคลิกภาพมีผลมากมายต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ซึ่งถ้าเรารู้พฤติกรรม เด่น ๆ ของบุคคลใดเราก็สามารถทำนายสภาวะทางจิตและพฤติกรรมของบุคคลได้ (Gerow R. 1996 : 367-368) และบุคคลจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินชีวิตทั้งส่วนตัวและ หน้าที่การงานได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ (วัชร ฐะคำ. 2524 : 17 ; อ้างอิงจาก ต้อย ชุ่มสาย. 2508) ผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีจะได้เปรียบบุคคลอื่นเสมอ เพราะจะเป็นที่มั่นใจในการแสดงออกเป็นที่ยอมรับและศรัทธาแก่ผู้พบเห็นช่วยให้ธุรกิจการงาน สำเร็จได้รับความร่วมมือ ได้รับความสะดวกสบายในการทำงาน (กันยา สุวรรณแสง. 2533 : 32) ขณะเดียวกันในการประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพก็ต้องการบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไป ดังนั้นผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพของตน ต้องพร้อมด้วย ความรู้ ทักษะ มีความพึงพอใจ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับงานนั้น ๆ

ตำรวจนับว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งในระบบงานยุติธรรมเบื้องต้นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด มีบทบาทสำคัญต่อความรับผิดชอบความผาสุกให้กับประชาชนและความปลอดภัยของประเทศชาติ จากภารกิจของตำรวจที่มีขอบเขตและความรับผิดชอบมากมาย ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน ดังนั้นบุคลิกภาพของตำรวจจึงมีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ (วรวัฒน์ มะลิ. 2537 : 13 ; อ้างอิงจากปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2531) โดยกรมตำรวจได้กำหนดแนวทางของเจ้าหน้าที่ ตำรวจในการปฏิบัติงานไว้ดังนี้ ตำรวจควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ มีความอดทนอดกลั้น มีคุณธรรม มีความเที่ยงตรง ซื่อสัตย์ สุจริต (พจน์ จิระบลกิจ. 2541 : 1) และยึดมั่นในอุดมคติ 9 ประการคือ เคารพและเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่ กรุณาปราณีต่อประชาชน ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก ไม่มักมากในลาภผล มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน ดำรงอยู่ในความยุติธรรม กระทำการใดด้วยปัญญา รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต (คำสั่งกรมตำรวจ ที่ 1388 / 2525) ดังนั้นคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของตำรวจจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ เนื่องจากบุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดทัศนคติพื้นฐานเกี่ยวกับงานทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในการจัดการกับความรู้สึกที่ดีกับงานและสภาพอารมณ์ทั่วไปเกี่ยวกับชีวิต (Jewell. 1998 : 220 ; citing Judge & Watannabe. 1994)

ในปัจจุบันการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพมีแนวคิดหนึ่งที่ได้รับการนิยมนำมาใช้กันแพร่หลาย ได้แก่ แนวคิดที่เรียกว่า “ รูปแบบแนวคิดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ” (The big five) ประกอบด้วย บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์(Neuroticism)หรือ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว(Extraversion) บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) (Costa & McCrae. 1992 : 14-18) พื้นฐานการศึกษาของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบนี้ ได้จากการรายงานตนเองและจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างกว้าง ทั้งใน เด็ก นักศึกษา ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง (John & McCrae. 1990 : 176) และแบบทดสอบบุคลิกภาพห้า องค์ประกอบนี้ ได้ถูกนำไปแปลใช้ในภาษาต่างๆ อย่างน้อย 6 ภาษา เช่น อังกฤษ เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ (McAdams.1992 : 333) ดังนั้นบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบจึงถือว่ามีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในกาลเวลา และสถานการณ์หรือวัฒนธรรมที่แตกต่าง เนื่องจากเครื่องมือนี้ได้มาจากการประเมินในบุคคลที่มีความแตกต่างกันในลักษณะนิสัยซึ่งสามารถนำไปใช้ทำนายพฤติกรรมของมนุษย์ได้ (McAdams.1992 : 329-330)

จากการศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ พบว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการรายงานระดับความสุขของบุคคล เช่น ดีเนฟ และคูเพอร์ (Robbins & Kliever. 2003 : 320 ; citing DeNeve & Cooper.1998) ทำการศึกษาบุคลิกภาพกับสุขภาวะเชิงอัตนัย (Subjective well-being) พบว่าตัวแปรด้านบุคลิกภาพสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตความสุขและความรู้สึกด้านบวกได้ เมื่อทำการแยกองค์ประกอบของบุคลิกภาพพบว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิต ความสุข และความรู้สึกด้านบวกได้

จากความแตกต่างของบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยได้สนใจนำแนวคิดนี้มาศึกษาในกลุ่มอาชีพตำรวจ เนื่องจากอาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานยุติธรรมอื่นๆ และเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการดูแลทุกข์บำรุงสุขของประชาชน ถ้าบุคลากรในอาชีพนี้ไม่มีความพึงพอใจในสิ่งที่

ตนมีหรือไม่มีคามพึงพอใจในชีวิต อาจจะส่งผลกระทบต่อหน้าที่การงานหรือประสิทธิภาพในงานและผลกระทบที่ตามมาคือ ความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของประเทศไทย จากการศึกษาบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของกลุ่มอาชีพตำรวจครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสม ซึ่งจะเป็นการคัดกรองบุคคลในอาชีพนี้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ในการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตมีค่อนข้างมาก แต่งานวิจัยในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษามาก่อน และจากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศยังพบว่าในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้วิจัยคาดว่าในการศึกษาคครั้งนี้ น่าจะพบความแตกต่างจากการศึกษาในต่างประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ปี พ.ศ. 2547 ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
2. เพื่อทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ปี พ.ศ. 2547 โดยใช้บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ปี พ.ศ. 2547 ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ในเชิงทฤษฎีและเชิงประยุกต์ ดังนี้ ผลการวิจัยทำให้ได้ความรู้เชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจและทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล 7 และข้อมูลที่ได้นี้สามารถนำไปใช้ในด้านการบริหารจัดการ โดยใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมกับอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงานต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจเพศชาย ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งหมด 11 สถานี ทั้งระดับชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ประกอบด้วย สถานีตำรวจบางพลัด สถานีตำรวจบางกอกน้อย สถานีตำรวจบางยี่ขัน สถานีตำรวจบางขุนนนท์ สถานีตำรวจบางเสาธง สถานีตำรวจบางกอกใหญ่ สถานีตำรวจศาลาแดง สถานีตำรวจตลิ่งชัน สถานีตำรวจท่าพระ สถานีตำรวจธรรมศาลา สถานีตำรวจบวรมงคล เป็นนายตำรวจสัญญาบัตร 253 คน ชั้นประทวน 1,185 คน รวมทั้งสิ้น 1,442 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจ เพศชายที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติปี พ.ศ. 2547 ซึ่งได้จากการสุ่มเลือกสถานีตำรวจ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) มาทั้งหมด 5 สถานี คือ สถานีตำรวจบางพลัด สถานีตำรวจบางยี่ขัน สถานีตำรวจบางกอกน้อย สถานีตำรวจตลิ่งชัน สถานีตำรวจบางขุนนนท์ แบ่งเป็น ชั้นสัญญาบัตร 56 คน ชั้นประทวน 257 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 313 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) แบ่งเป็นดังนี้

1.1 บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

1.1.1 บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์

1.1.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว

1.1.3 บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง

1.1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

1.1.4 บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต

3. ตัวแปรจัดกลุ่มได้แก่ ชั้นยศ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 ระดับชั้นสัญญาบัตร

3.2 ระดับชั้นประทวน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ข้าราชการตำรวจเพศชายที่ปฏิบัติงานในสถานตำรวจสังกัดกองบังคับการภาค 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ 2547
2. ชัยยศ หมายถึง สถานภาพตำรวจที่ได้รับการแต่งตั้งในการปฏิบัติราชการและมีการเลื่อนชั้นยศตามคุณสมบัติของตำรวจแต่ละบุคคลแบ่งออกเป็น
 - 2.1 ระดับชั้นสัญญาบัตร หมายถึง ยศตั้งแต่ ร้อยตำรวจตรี จนถึงนายพลตำรวจ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ระดับชั้นสัญญาบัตรที่มีระดับยศ ตั้งแต่ ร้อยตำรวจตรีถึงพันตำรวจตรี
 - 2.2 ระดับชั้นประทวน หมายถึง ยศตั้งแต่พลตำรวจจนถึงนายดาบตำรวจ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลซึ่งมีผลต่อการกำหนดแบบแผนวิธีการคิด และพฤติกรรมการรับรู้ของตนเองในลักษณะต่าง ๆ 5 ลักษณะ ซึ่งสามารถประเมินได้ ด้วยแบบประเมินบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบซึ่ง นิยะดา จิตต์จรัส และนันทาสุริक्षा แปลและดัดแปลงจากแบบประเมินบุคลิกภาพ **NEO-FFI** ซึ่งแบบประเมินนี้เป็นของ คอสตาและแมคเกร โดยแบ่งบุคลิกภาพเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึง ความวิตกกังวล (worrying) โกรธง่าย (angry) ซึมเศร้า (depression) การกังวลเกี่ยวกับตนเอง (self-consciousness) การมีแรงกระตุ้นภายในตนเองสูง (impulsiveness) และมีอารมณ์เปราะบาง (vulnerability)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะคือวิตกกังวล โกรธง่าย ซึมเศร้า คำนึงถึงแต่ตนเอง การมีแรงกระตุ้นภายในตนเองสูง มีอารมณ์เปราะบาง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีลักษณะสุขุมเยือกเย็น ผ่อนคลาย การยอมรับผู้อื่น ไม่ยึดติดต่อสถานการณ์ทางสังคม มีความสามารถต้านทานต่อความกดดัน สามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ยุ่งยากได้

หมายเหตุ บุคลิกภาพในมิตินี้ ดังเดิมของคอสตาและแมคเกร (Costa & McCrae. 1992) คือ บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Neuroticism) แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า บุคลิกภาพแบบ มั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) ทั้งนี้เพื่อให้บุคลิกภาพในมิตินี้ มีความสอดคล้องกับตัวแปรบุคลิกภาพในมิติอื่นๆที่ใช้ศึกษา ดังนั้นการให้คะแนนจะให้ในความหมายที่ตรงกันข้าม

1.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว(Extraversion) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความอบอุ่น (warmth) ชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น (gregariousness) การแสดงออกตรงไปตรงมา (assertiveness) การชอบมีกิจกรรม(activity) ชอบแสวงหาความตื่นเต้น(excitement-seeking) การมีอารมณ์ด้านบวก (positive-emotion)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะชอบอยู่คนเดียว เจ้าระเบียบ ชอบเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังไม่เร่ร่อนเฉยเมย ไม่ร่าเริงไม่ชอบแสวงหาความตื่นเต้น

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีลักษณะ เป็นมิตร จริงใจกับผู้อื่น ชอบอยู่ในวงสมาคม คนหมู่มาก ชอบมีอำนาจ มีความสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้คล้อยตาม มีพลังทำสิ่งต่างๆ คล่องแคล่ว ปรารถนาความตื่นเต้น ร่าเริงมีความสุข หัวเราะง่าย มองโลกในแง่ดี

1.3 บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึง การเปิดรับประสบการณ์ในด้านต่างๆ ได้แก่ มีจินตนาการ(Fantasy) มีความสุนทรีย์ (aesthetics) มีการเปิดเผยความรู้สึก (feeling) การปฏิบัติ (actions) การมีความคิด (ideas) การยอมรับค่านิยม (values)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะ ให้ความสำคัญกับปัจจุบัน ไม่สนใจในศิลปะ เฟื่องเฟื่อง ไม่สนใจในความรู้สึกต่างๆ ชอบทำในสิ่งที่เคยชิน เน้นความเข้าใจเหตุผลในมุมมองแคบ ไม่ยอมรับค่านิยมใหม่ๆ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีลักษณะชอบจินตนาการ ช่างฝัน รู้สึกซาบซึ้งในศิลปะและความสวยงาม เห็นคุณค่าทางอารมณ์ด้านต่างๆ ชอบความหลากหลาย ชอบลองของใหม่ ๆ เน้นความเข้าใจการใช้เหตุผลในมุมมองกว้างและเปิดรับการตรวจสอบค่านิยมใหม่ๆ

1.4 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (agreeableness) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความไว้วางใจผู้อื่น (trust) ความตรงไปตรงมา(straightforwardness) ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ (altruism) การยอมตามผู้อื่น (compliance) และมีจิตใจอ่อนโยน (tender - mindedness) การถ่อมตน (modesty)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ มีลักษณะ ชอบดูหมิ่นผู้อื่น ช่างระแวง ระแวงระวัง พุดเกินความจริง ไม่เต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่น ก้าวร้าวชอบแข่งขัน และยึดติดกับเหตุผล

บุคคลที่ได้คะแนนสูง มีลักษณะไว้วางใจผู้อื่น ตรงไปตรงมาไม่มีเลศนัย ไม่เห็นแก่ตัว จริงใจเต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่น ประนีประนอมคล้อยตาม จิตใจอ่อนโยนและพร้อมจะรับการเปลี่ยนแปลง

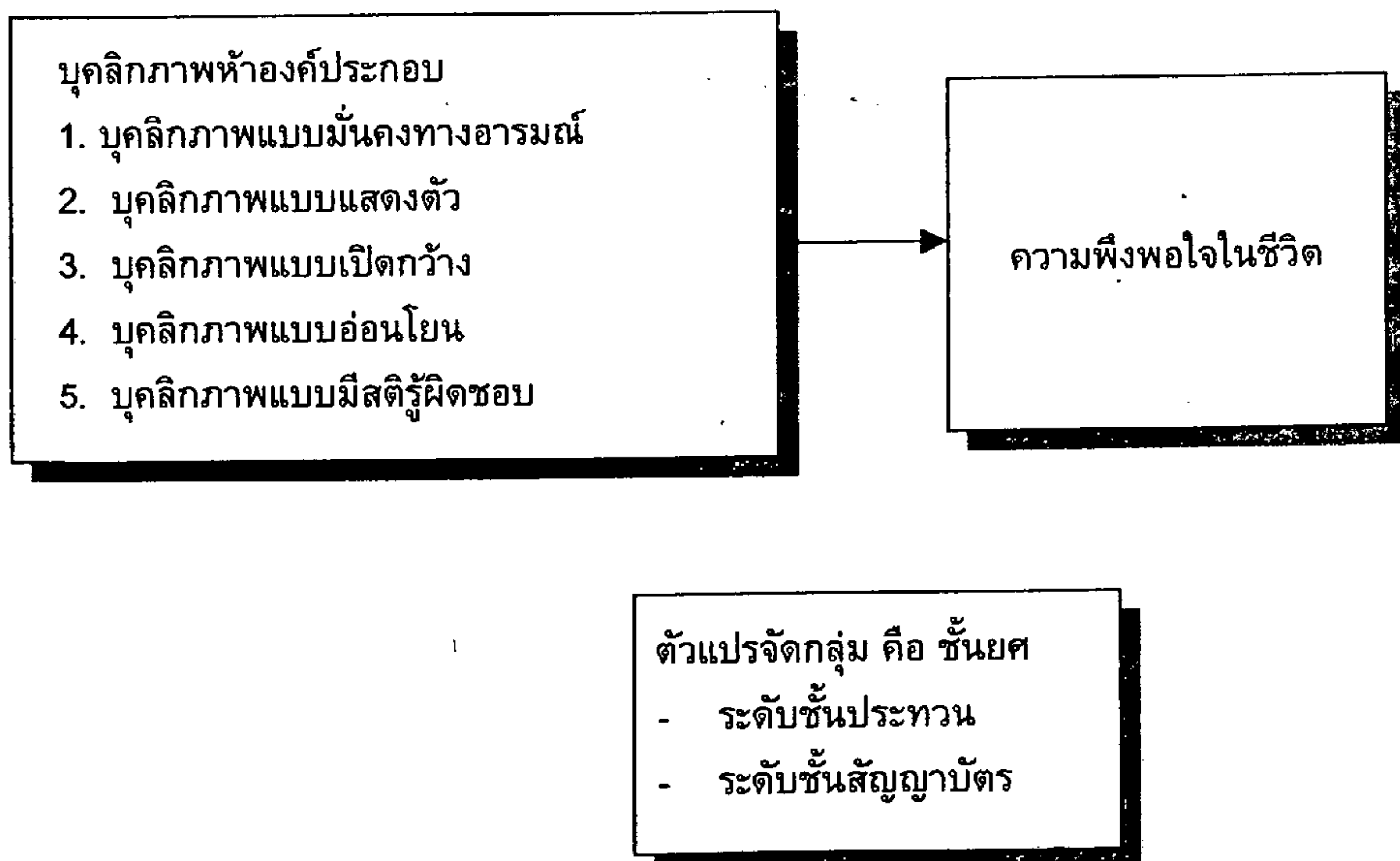
1.5 บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึง มีความสามารถ (competence) มีความเป็นระเบียบ (order) มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ (dutifulness) มีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement striving) มีวินัยต่อตนเอง (self-discipline) มีความสุขุมรอบคอบ (deliberation)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ เป็นบุคคลที่ไม่มีระเบียบไม่มีระบบ ไม่เอาใจใส่ต่อหน้าที่ มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำ และหวังเหินห่างทำให้ล่าช้า

บุคคลที่ได้คะแนนสูง เป็นบุคคลที่มีระบบระเบียบ มีการจัดระบบที่ดี มีจิตสำนึก ต่อหน้าที่ มีความพยายามเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย และมุ่งเน้นการปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จ

2. ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง ความรู้สึกที่เกี่ยวกับตนเองในปัจจุบันทั่วๆ ไปต่อ สถานที่ที่เป็นอยู่และการรับรู้ชีวิตที่มีความหมายโดยครอบคลุมในเรื่อง ความสนใจ ความสนุกสนาน ความคุ้มค่า มิตรภาพ ความอึดแอมี ความพอ มีความหวัง ความสมหวัง มีโอกาสในสิ่งที่ดี สามารถประเมินได้ โดยใช้มาตราประเมินความพึงพอใจในชีวิตซึ่ง สุปจน์ พันธนียะ. (2542) สร้างขึ้นโดยยึดแนวทางจากมาตราประเมินความพึงพอใจในชีวิตของฮิกกินและคณะ (Higgin & Others. 1992) ซึ่งได้พัฒนามาจากแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของ ควินและสแตนส์ (Quinn & Staines. 1979) ลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบเลือกให้คะแนนระหว่างค่าคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิต ที่แสดงถึงความหมายในด้านบวกและด้านตรงกันข้ามกันที่ตรงกับความรู้สึกมากที่สุดโดยให้คะแนนจาก 7 (ค่าคุณศัพท์ในด้านบวก) ถึง 1 (ค่าคุณศัพท์ตรงกันข้าม) มีจำนวนทั้งหมด 19 ข้อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตได้บรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอ ตามลำดับดังนี้

1. ความพึงพอใจในชีวิต
 - 1.1 ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต
 - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิต
 - 1.3 องค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต
 - 1.4 การประเมินความพึงพอใจในชีวิต
2. บุคลิกภาพ
 - 2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 2.2 บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ
 - 2.3 แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคอสตาและแมคเคอร์
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิต

ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต

ได้มีผู้ให้คำอธิบายและให้ความหมายความพึงพอใจในชีวิตที่แตกต่างกันมากมายตามกรอบการรับรู้ ความเข้าใจ และในบางครั้งมีการใช้คำอื่นๆ แทนคำว่าความพึงพอใจในชีวิต ดังเช่น ดินเนอร์ (นฤมน ผ่องใส. 2544 ; อ้างอิงจาก Diener. 1984) ได้กล่าวว่า การศึกษาหนทางที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้เริ่มมานานแล้ว การศึกษาในเรื่องนี้มีการใช้คำแทนกันไปมาระหว่างคำว่า ความสุข (Happiness) สุขภาวะเชิงอัตนัย (Subjective well-being) ความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) ขวัญกำลังใจ (Morale) ความรู้สึกด้านบวก (Positive Affectivity) หรือบางครั้งอาจจะให้คำว่า คุณภาพชีวิต (Quality of life) ดังเช่น แคมป์เบล และคณะ (Campbell & et al. 1976) รายงานว่าในการศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคคลต่างๆ ไป แต่ละบุคคลจะตอบโดยใช้คำว่าความพึงพอใจในชีวิต เมื่อถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเขา จึงได้มีการใช้ความพึงพอใจในชีวิต เป็นมิติหนึ่งของคุณภาพชีวิตกันอย่างกว้างขวาง ซึ่ง ลาโบเรด & พาวเวอร์ (Laborede & Power. 1980) เรียกความพึงพอใจในชีวิตว่าเป็น บารอมิเตอร์ (barometer) ของคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ยังมีคำว่า การมีชีวิตที่ดี (Good Life) และสุขภาวะ (Well-being)

ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความหมายแล้วคือการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่นเดียวกับ เดลคีย์ และรูค (Ferrans & Power. 1985 : 15-16 ; citing Dalkey & Rourke.1973) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในชีวิต (Satisfaction or dissatisfaction with life) หรือความสุขหรือความไม่สุข (Happiness or unhappiness)

จากทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น พอที่จะสรุปความหมายของความพึงพอใจในชีวิตจากนักวิชาการไว้ ซึ่งส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้างดังนี้

ดินเนอร์ (นฤมล ผ่องใส. 2544 ; อ้างอิงจาก Diener. 1984) ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตว่า เป็นความรู้สึกชื่นชอบชีวิตของตนเองในภาพรวม ความพึงพอใจในชีวิตในภาพรวม อาจมาจากความพึงพอใจส่วนประกอบต่างๆ ของชีวิต ซึ่งเป็นมิติหนึ่งของสุขภาวะเชิงอัตนัย (Subjective well-being) ขณะเดียวกัน ดินเนอร์ (Diener) ได้กล่าวถึงกลุ่มที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในชีวิต ว่าสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักปรัชญาในอดีต ให้เกณฑ์เกี่ยวกับความพึงพอใจในชีวิตว่า ความพึงพอใจในชีวิต เกิดจากการทำความดี หรือเข้าร่วมพิธีทางศาสนาซึ่งแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมและยุคสมัย ดังเช่น ในสมัย อริสโตเติล ใช้ความดีในการตัดสินชีวิตคน โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิต บุคคลที่ประกอบคุณงามความดีในชีวิตจึงจะได้รับในสิ่งที่เขาเรียกว่า “ยูเดโมเนีย” (Eudaimonia) ซึ่งยูเดโมเนียเป็นเกณฑ์ทางสังคมที่อริสโตเติลตั้งขึ้น เพื่อใช้ตัดสินความพึงพอใจในชีวิตของยุคนั้น

กลุ่มที่ 2 เป็นนักสังคมวิทยา กลุ่มนี้เชื่อว่า ความพึงพอใจในชีวิตมาจากการประเมินคุณภาพชีวิต ตามเกณฑ์ที่บุคคลเลือกเอง มาเป็นมาตรฐานในการตัดสินชีวิตตนเอง แนวคิดนี้ได้รับความนิยมมากในศตวรรษที่ผ่านมา แต่แท้จริงแล้วมีผู้เห็นด้วยกับแนวคิดนี้มานาน ดังเช่น มาร์คัส อูริเลียส (Marcus Aurelius) กล่าวว่าไม่มีผู้ใดมีความสุขหากเขาไม่คิดเช่นนั้น นักสังคมศาสตร์ศึกษาความพึงพอใจในชีวิตภายในขอบเขตของความผาสุก ซึ่งความผาสุกสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิต

กลุ่มที่ 3 ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิต ใกล้เคียงกับความผาสุกในปัจจุบัน เน้นที่ประสบการณ์ทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตในแต่ละคน ว่าบุคคลนั้นมีอารมณ์เบิกบานบ่อยครั้งเพียงใด กลุ่มนี้สนใจศึกษาความพึงพอใจในชีวิตร่วมกับตัวแปรอื่นๆ และมีการสร้างแบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการประเมินที่เป็นหลักทางวิทยาศาสตร์

นิวการ์เทน และคณะ (Rice. 1998 : 525-526 ; citing Neugarten & et.al. 1961) ได้อธิบายถึงความพอใจในชีวิต หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองใน 5 มิติ คือ

1. ความรู้สึกร่าเริง หรือเบิกบานในการดำเนินชีวิต (Zest for life) หมายถึง การมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมประจำวัน มีการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมและมีความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่

2. การมีความตั้งใจและอดทนต่อชีวิต (Resolution and fortitudes) หมายถึง การยอมรับว่าชีวิตมีคุณค่าจึงพร้อมที่จะยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาหนักๆ ในชีวิตและมองเห็นว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นประสบการณ์ชีวิตที่มีประโยชน์

3. ความสอดคล้องระหว่างความปรารถนาและ การได้รับการตอบสนองอย่างมี เป้าหมาย (Congruence between desired and acheived goals) หมายถึง ความรู้สึกถึงความ ต้องการ หรือความปรารถนาที่ตั้งไว้บรรลุผล

4. ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self concept) หมายถึง การรับรู้ตนเองมี สุขภาพกาย สุขภาพจิตและสังคมดี

5. การมีอารมณ์แจ่มใส (Mood tone) หมายถึง การแสดงออกถึง ความคิด ทศนคติและความรู้สึกที่เป็นสุข

โลคัส, ดีนเนอร์, และซูห์ (Locas, Dieners & Suh. 1996 : 616-617) ได้ให้ความหมาย ของความพึงพอใจในชีวิตว่าเป็นการประเมินชีวิตของบุคคลโดยภาพรวมซึ่งบุคคลสัมผัส และ ตรวจสอบได้จากสถานการณ์ต่างๆ ทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี ตลอดจนการให้คุณค่าและความหมายใน ชีวิตของเขา โดยใช้กระบวนการคิดและตัดสินใจในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งบางครั้งก็ต้องใช้ความรู้สึก เข้ามาร่วมด้วย การที่บุคคลจะตัดสินใจความพึงพอใจในชีวิต บุคคลจะได้รตรองถึงจำนวนเวลาที่ เขามีอารมณ์ที่เป็นสุขเปรียบเทียบกับจำนวนเวลาในอารมณ์ที่ไม่เป็นสุข จำนวนประสบการณ์ ความรู้สึกด้านบวกและความรู้สึกด้านลบ ในเรื่องความพึงพอใจในชีวิตนั้น แตกต่างกับการมองโลก ในแง่ดี (Optimism) คือ การมองโลกในแง่ดีเป็นความคาดหวังต่างๆ ไปถึงผลลัพธ์ในอนาคตว่าจะ ได้ผลลัพธ์ที่ชื่นชอบ เมื่อบุคคลเชื่อว่าการกระทำของเขานำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจก็จะยืนยันการ กระทำต่อไป แต่ผู้ที่เชื่อว่าจะพบความล้มเหลวก็จะถอนตัวและความพยายามออกจากเป้า หมายที่ตั้งไว้ ในขณะที่ความพึงพอใจในชีวิตเป็นการประเมินเงื่อนไขต่างๆ ทั้งภายในและภาย นอกของชีวิตบุคคลในภาพรวม

แซนทรอค (Santrock. 1997:584) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตว่า เป็น สุขภาวะเชิงจิตทั่วๆ ไปหรือเป็นความพึงพอใจเกี่ยวกับชีวิตโดยรวม ความพึงพอใจในชีวิตเป็น ดัชนีชี้วัดสุขภาวะเชิงจิตกว้างๆของบุคคล

เชลลีย์ (รัตน สนิธิรภาพ. 2541:32 ; อ้างอิงจาก Shelly. 1975) ให้ความหมาย ของความพึงพอใจในชีวิตว่าเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือความรู้สึกด้านบวก และ ความ รู้สึกด้านลบ ความรู้สึกด้านบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้ เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆกล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็น ความรู้สึกที่สลับซับซ้อน จะมีผลต่อความรู้สึกของบุคคลมากกว่าความรู้สึกด้านบวกด้านอื่นๆ ความรู้สึกด้านลบ ความรู้สึกด้านบวกและความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและ

ระบบความสัมพันธ์ของทั้งสามความรู้สึกนี้เรียกว่า “ ระบบความพึงพอใจในชีวิต ” โดยความพึงพอใจในชีวิตจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ

วินโฮเวน (Lu. 1995 : 351 ; citing Veenhoven. 1991) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตว่าเป็น ระดับของการคิด การตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวม ซึ่งจะครอบคลุมไปถึงสุขภาวะเชิงอัตนัย (Subjective well-being)

ปัวทรินอด (รัชนิ เบญจัน. 2537:30-31 ; อ้างอิงจาก Poitrenaud.1980) กล่าวถึงความพึงพอใจในชีวิตต้องครอบคลุมด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. ชีวิตการทำงาน (Professional life) คือ บุคคลต้องมีความพึงพอใจในงาน มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและสิ่งแวดล้อมในงาน
2. ความรู้สึกทางอารมณ์ (Sentimental life) เช่น มีความพึงพอใจในเรื่องของความรัก
3. ชีวิตครอบครัว (Family life) หมายถึง มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของตนเองกับคู่ชีวิตและญาติสนิท
4. ชีวิตสังคม (Social life) คือ ความพอใจกับกิจกรรมต่างๆของสังคม เช่น การเข้าร่วมในองค์กรต่างๆ ทางการเมือง ศาสนา หรือองค์กรที่ไม่เป็นทางการ
5. การใช้เวลาว่าง (Leisure activities) คือ มีความพอใจกับกิจกรรมต่างๆ ที่สนใจ เช่น งานอดิเรกหรือกิจกรรมที่ทำให้สนุกสนาน เช่น การไปดูภาพยนตร์ การเล่นกีฬาต่างๆ เป็นต้น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 : 252-263) ให้ความหมายของความพึงพอใจในชีวิตตามคำนิยามของลอว์ตัน (Lawton. 1972) และนิวการ์เทน (Neugarten. 1961) ดังนี้ ความรู้สึกสุขใจ ความรู้สึกอิ่มเอมใจในตนเอง ความรู้สึกว่าตนยังมีคุณค่า ความรู้สึกพอใจในตนเอง การยอมรับในความเป็นตนเอง การทำใจยอมรับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวในชีวิตของตนที่ผ่านมา คือไม่ยินดียินร้ายมากเกินไป มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง เห็นชีวิตตน เห็นชีวิตคนอื่น เห็นสังคมและมองโลกในแง่ดี

สุวสี ชูเกียรติ (2544 : 88) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า เป็นการดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่งๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งความจำเป็นพื้นฐาน หมายถึง สิ่งจำเป็นต่อการครองชีพพื้นฐานของบุคคลหรือความต้องการขั้นต่ำของชุมชน ที่ควรมีหรือควรจะเป็น เพื่อให้มีชีวิตอย่างปกติสุขพอสมควรในช่วงเวลาหนึ่งๆ อุทุมพร จามรمان (2530 : 1) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่าบางคน หมายถึง สภาพจิตใจที่รู้สึกว่ามีความสุข บางคนมองถึงการบริการของรัฐที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบาย บางคนมองครอบคลุมถึงสภาพร่างกาย สภาพจิตอารมณ์ และสังคมที่กลมกลืนกัน และบางคนมองเฉพาะสังคมที่เป็นระเบียบและมีความปลอดภัย

ส่วนสถาบันป้องกันสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (Wang. 1991 : 13 ; citing United States Federal Environmental Protection Agency. 1973) ได้ให้คำจำกัดความของ คุณภาพชีวิต คือ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลแต่ละคน หรือกลุ่มคน ซึ่งดีเท่าๆ กับสภาพ สิ่งแวดล้อม ที่อยู่อาศัยของบุคคล การกำหนดความหมายเป็นทั้งปริมาณและคุณภาพซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ที่บุคคลมี เช่น สถานที่อยู่อาศัย สภาพร่างกาย สิ่งแวดล้อม สังคม จิตวิทยาและกาลเวลา ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีนั้น เป็นผลจากความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับความสุข หรือความพอใจเกี่ยวกับความสำเร็จในองค์ประกอบด้านวัตถุ หรือสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุในการดำรงชีวิตและสังคมรอบๆ ตัว

ดินเนอร์ และซูห์ (Diener & Suh. 1997 : 236) ได้ให้คำจำกัดความของ คุณภาพชีวิต กว้างๆ ซึ่งมีมีโนทัศน์ดังนี้ จิตวิญญาณ (Spirituality) สุขภาพ (Health) ระดับกิจกรรม (Activity level) การสนับสนุนทางสังคม (Social support) ความพึงพอใจเกี่ยวกับความสำเร็จส่วนบุคคล (Satisfaction with personal accomplishment) และสถานการณ์ในชีวิต (Life situation)

โสกราตีส (พินิจ รัตนกุล. 2518 ; อ้างอิงจาก Socrates) กล่าวว่า ชีวิตที่ดี สำหรับมนุษย์ คือ ชีวิตที่มนุษย์รู้จักใช้สติปัญญาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นตามธรรมชาติด้วยตนเอง ซึ่งมีการตรวจสอบในการที่จะรู้จักตนเอง ปรับปรุงตนเองให้สูงขึ้น เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุดและปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามทำนองครองธรรมในระบบสังคม

เพลโต และ อริสโตเติล (วิทย์ วิศทเวทย์. 2518 ; อ้างอิงจาก Plato & Aristotle) มีแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตที่ดีคล้ายตามกัน กล่าวคือ ชีวิตที่ดีที่สุดของมนุษย์นั้นอยู่ที่การได้ขัดเกลาตนเอง อย่างดีที่สุด เพื่อที่จะได้หยั่งถึงสิ่งที่มีคุณค่าในตนเองแต่มนุษย์ไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ ต้องอาศัยรวมกันเป็นกลุ่มจึงจะเกิดระบบการเมืองซึ่งจุดมุ่งหมายของสังคม คือการสร้างปัจจัยต่างๆ เพื่อให้พลเมืองสามารถที่จะมีชีวิตที่ดีที่สุดและถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะกำหนดชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนตลอดจนเป็นผู้ให้การศึกษอบรมและฝึกฝนประชาชน จนบรรลุถึงชีวิตที่ดีด้วยตนเอง

ไรซ์ (Rice. 1998 : 525) ได้ให้ความหมายของสุขภาวะ (Well – being) ว่าเป็นการรับรู้ ด้านบวกของความรู้สึกโดยใช้การคิดและความรู้สึกในการประเมินชีวิตโดยภาพรวม

ในด้านจิตแพทย์ให้ความหมายของการรับรู้ในสุขภาวะ (Sense of well-being) ว่า พิจารณาจากสิ่งสำคัญต่างๆ คือ การซึมเศร้าซึ่งนำไปพิจารณาเป็นภาพรวมของความรู้สึกที่เป็นสุข และไม่มีความสุขเกี่ยวกับชีวิตและผู้ที่มีความรู้สึกเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของตนเองต่ำจะมีผลต่อพฤติกรรมกว้างๆ (Mookherjee. 1992 : 514)

ความสุข (Happiness) หมายถึง ความบ่อยในการมีประสบการณ์ในด้านบวก เช่น สนุกและความพึงพอใจในชีวิตโดยภาพรวมหรือบางส่วน และความสุขตรงกันข้ามกับความไม่ เป็นสุข ความซึมเศร้า หรือความเจ็บป่วยทางจิต (Lu & Shin. 1997 : 181-182) ความสุขนอกจาก จะได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ภายนอกแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากสภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคลแต่ละคน (Schmutte & Ryff. 1997 : 550) ความแตกต่างระหว่างความสุขและ

ความพึงพอใจในชีวิต คือ ความสุขเป็นการมองชีวิตทั่วไปโดยเน้นในเรื่องอารมณ์หรือความรู้สึกมากกว่าการใช้ความคิดและเหตุผล ขณะความพึงพอใจในชีวิตจะใช้กระบวนการคิดการตัดสินใจมากกว่าอารมณ์และความรู้สึก (Lu. 1995 : 351) ความแตกต่างระหว่างการคิดด้วยเหตุผล และการใช้อารมณ์ความรู้สึกในการร่วมประเมินความพึงพอใจในชีวิตนั้นจะช่วยให้ทราบข้อมูลที่นำเสนอบางส่วน เช่น ในการสำรวจความพึงพอใจในชีวิตบ่อยครั้งที่พบว่าผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นว่ามีระดับความสุขน้อยกว่าวัยหนุ่มสาว แต่จะมีระดับความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่าด้วยเหตุผลที่ว่ากระบวนการคิดเกี่ยวกับภาพรวมของชีวิตนั้นจะสูงขึ้นตามอายุ ขณะที่ความรู้สึกและอารมณ์ด้านบวกจะลดลงซึ่งอาจจะเกิดจากสภาพอารมณ์ตามวัยของผู้สูงอายุ แต่จะเพิ่มระดับความพึงพอใจในชีวิตจากประสบการณ์ในเรื่องการประสบความสำเร็จในชีวิตที่ผ่านมา (Robinson, Shaver ; & Wrightsman. 1991 : 63 ; citing Andrews & Robinson. 1984) ดังนั้นความสุขจึงเป็นมิติหนึ่งของความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งเป็นการอธิบายคุณภาพหรือคุณลักษณะของความยินดี ความสุข ความพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไคโรโบกา (Rice.1998 : 530 ; citing Chiriboga. 1978) ได้สำรวจช่วงอายุ ที่ถูกเลือกกว่า เป็นช่วงอายุที่มีความสุขที่สุดในกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศหญิงและเพศชาย จำนวนทั้งหมด 216 คน อายุระหว่าง 16-67 ปี พบว่า 40 % ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า ช่วงอายุ 20 ปี เป็นช่วงอายุที่มีความสุขมากที่สุด และมี 2 % ที่เลือกตอบอายุ ช่วง 60 ปี

สแวนเบรา (Rice. 1998 : 530 ; citing Swanbrow. 1989) ได้ติดตามงานวิจัยเกี่ยวกับความสุขพบว่าผู้ที่มีความสุขมีลักษณะดังนี้ คือ

1. เป็นผู้ที่มีวิธีและมีการวางแผนในการหาความสุขให้กับ ชีวิต
2. เป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้
3. บุคคลที่มีเงินเพียงพอที่จะให้เขามีความสุขแต่เขาก็ไม่ใช่สิ่งประกันว่าเขาจะมีความสุขอย่าง แท้จริง
4. มีการแบ่งปันความรักระหว่างกันและกันซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการมีความสุข
5. มีทัศนคติด้านบวกที่มั่นคงในการมองชีวิตในแง่ดี
6. เป็นผู้ที่ชอบริเริ่มสิ่งใหม่ๆให้กับชีวิต
7. มีความสำเร็จและความสนุกในการทำงาน
8. เป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อ ทำในสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นมีความสุขที่ดีๆ และรู้คุณค่าในตนเอง

9. มีสุขภาพกายที่ดีออกกำลังกายสม่ำเสมอและมีนิสัยที่ดีต่อสุขภาพ

10. มีจุดมุ่งหมายและเข้าใจชีวิต

ทั้งหมดที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่าความพึงพอใจในชีวิต คือ ค่าความรู้สึกที่ดีต่อสภาพความเป็นอยู่และขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคลตลอดจนความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายที่

ตั้งไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงซึ่งจะเห็นได้ว่าความพึงพอใจในชีวิตเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและความต้องการที่เกิดขึ้น ซึ่งมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความต้องการอยู่เสมอและเป็นการยากมากที่มนุษย์จะมีความพึงพอใจสูงสุดเพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้น เมื่อความปรารถนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะมี ความปรารถนาในสิ่งอื่นๆ เข้ามาดังเช่น ทฤษฎีของ มาสโลว์และชาร์มา ดังนี้

ทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy Theory)

ทอมโบ (Thombo L. 1980 : 336) กล่าวถึงทฤษฎีของมาสโลว์ ว่ามนุษย์ทุกคนนั้นมีความต้องการพื้นฐานและเขาทั้งหลายก็ต้องพยายามในการที่จะต้องไปให้ถึงเป้าหมายแห่งความต้องการนั้นๆ ตามหลักแนวคิดนี้ ความต้องการจะถูกแบ่งเป็นชั้นๆ ซึ่งมี 5 ชั้นดังนี้ คือ

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological need) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานหรือแรงขับทำให้เกิดความพึงพอใจต่อร่างกาย โดยสิ่งนั้นคือ อาหาร น้ำ การนอนหลับ ถึงแม้ว่าจะเป็นความต้องการขั้นต่ำสุดแต่ก็มีความสำคัญมากที่สุด
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety need) เป็นความต้องการความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในชีวิตเช่นความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การได้รับความช่วยเหลือคุ้มครอง
3. ความต้องการด้านความรัก (Love need) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น
4. ความต้องการให้ได้รับการยกย่อง (Esteem need) เป็นความต้องการของบุคคลที่ต้องการของบุคคลที่ต้องการได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่นและการยกย่องตนเองซึ่งจะอยู่เหนือระดับความต้องการความรัก
5. ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ความต้องการเป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริงพัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่จุดสูงสุดและพัฒนาการกระทำที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของตนเอง

ทฤษฎีแนวคิดของชาร์มา (Shama)

ชาร์มา (สุพจน์ พันธุ์นิยม. 2542 : 12 ; อ้างอิงจาก Shama. 1998) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของร่างกายกับความพึงพอใจในชีวิต ไว้ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการทางชีวภาพ เช่น อาหาร ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจต่ำสุด
2. ความต้องการด้านจิตใจ สังคม เป็นความต้องการในระดับสังคมและชุมชน ได้แก่ การศึกษา การคมนาคม ความมั่นคง ความปลอดภัย นันทนาการ และการบริการด้านสังคมอื่นๆ เมื่อมนุษย์มีความต้องการด้านร่างกายจะทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับที่สูงขึ้น
3. ทัศนคติของบุคคลที่เป็นความต้องการในระดับที่สูงสุด ถือว่าเป็นความ

ทะเยอทะยานเฉพาะส่วนบุคคล เช่น ความต้องการด้านชื่อเสียง เกียรติยศ ความมั่นคง การเป็นที่ยอมรับในความสามารถของตนเอง บุคคลที่บรรลุในความต้องการระดับนี้จะมี ความพึงพอใจในระดับที่สูงสุด แต่สภาพชีวิตของบุคคลในระดับนี้มักจะทำให้มนุษย์ต้องการเครื่องอุปโภคบริโภคฟุ่มเฟือย เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีเด่นทำให้มนุษย์มีความต้องการมากกว่าปกติ และอาจไม่ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งจะมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตที่ค่อย ๆ ลดลง

ตามแนวคิดของชาร์มา(Sharma) อธิบายได้ว่าถ้ามนุษย์ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการด้านร่างกายและมีความรู้สึกปลอดภัยมั่นคงในชีวิต มนุษย์จะมีความพึงพอใจในชีวิตในระดับต่ำสุด ถ้ามนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิต การมีสิ่งที่เป็นที่รักและได้เป็นเจ้าของ การยอมรับนับถือจากตนเองและบุคคลอื่น มนุษย์จะมีความพึงพอใจในชีวิตและเป็นสุข ถ้ามนุษย์ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการทางร่างกาย และจิตใจครบทั้ง3ระดับ มนุษย์ยังมีโอกาสได้แสดงศักยภาพความสามารถของตนเองให้ประจักษ์ต่อไปอีก ความพึงพอใจในชีวิตจะอยู่ในระดับที่สูงสุด แต่ความพึงพอใจในชีวิตในระดับนี้ยากแก่การดำรงไว้ ชาร์มา(Sharma)มีความเห็นว่าองค์ประกอบในส่วนนี้เป็นความทะเยอทะยานของมนุษย์ ซึ่งถ้ามนุษย์ดำรงชีวิตถึงขั้นนี้แล้วหากไม่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ชีวิตมักจะห่างไกลจากความสุขความพอใจที่แท้จริง เนื่องจากรูปแบบในการดำเนินชีวิตของบุคคลในระดับนี้ จะกลับกลายเป็นชีวิตที่อยู่ด้วยความเด่น และต้องการบุคคลและวัตถุเพื่อประกอบความเด่นนั้นมากมายขึ้นทุกที ซึ่งถ้าหากไม่สามารถหามาได้อย่างเพียงพอและไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการใช้วัตถุและบุคคลนั้นอย่างเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองได้ ความพึงพอใจในชีวิตก็จะตกลงมา

จากทฤษฎีและแนวคิดความพึงพอใจในชีวิตนั้นมีความหมายที่กว้างขวางมากจำแนกได้หลายมิติครอบคลุมเรื่องต่างๆทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม นับตั้งแต่อดีต – ปัจจุบัน ต่างก็มีจุดเน้นร่วมกันคือ “ มีชีวิตที่ดี ” มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม นั่นก็คือความพึงพอใจในชีวิตนั้นได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาตนเองภายใต้สังคมที่ดี ซึ่งนำมาสู่การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตในมุมมองต่างๆที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกันไปตามแนวคิดและจุดมุ่งหมายของตัวผู้วิจัยเอง

องค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิต

ความพึงพอใจในชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆเป็นองค์ประกอบมากมายและแต่ละองค์ประกอบนั้นมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันไปตามทัศนะของแต่ละบุคคลและสังคมที่เป็นอยู่ ความพึงพอใจในชีวิตเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาเป็นสหวิชา เนื่องจากความพึงพอใจในชีวิตด้านหนึ่งๆ อาจมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตด้านอื่นๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในเนื้อหา คือ

เย็นใจ เลหาวิช.(2525 : 50-52) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบซึ่งนำมาซึ่งความพึงพอใจในชีวิตอาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ส่วนที่เป็นในระดับพื้นฐานที่ทำให้พอมีชีวิตอยู่ได้นั้นก็คือ ปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต
2. ส่วนที่จำเป็นต่อการเพิ่มความพึงพอใจในชีวิตเพื่อที่จะทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น มีชีวิตที่กลมกลืนกับครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม มีจุดหมายหมายในชีวิต

UNESCO (อัญชลี ดาริตะการ. 2540 : 20 ; อ้างอิงจาก ยูเนสโก. 1981 : 1) ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตคือ

1) อาหาร	2) สุขภาพอนามัยและโภชนาการ
3) การศึกษา	4) สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร
5) ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน	6) การมีงานทำ
7) ค่านิยม ศาสนา จริยธรรม กฎหมายและปัจจัยด้านจิตวิญญาณ	

สำหรับในประเทศไทยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2534) ได้รวบรวมดัชนีชี้วัด คุณภาพชีวิตของคนไทยในรูปแบบความจำเป็นพื้นฐาน 8 ประการดังนี้

1. ประชาชนในครอบครัวได้รับประทานอาหารถูกสุขลักษณะ และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย
2. ประชาชนในครอบครัวมีที่อยู่อาศัย และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการบริการในสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ
4. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. ประชาชนมีการผลิต หรือจัดหาอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนและตนเอง
7. ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจที่ดี
8. ครอบครัวสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนบุตรได้ตามต้องการ

จากการศึกษาของ แอนดรูส์และวิทธีย์ (Wang. 1991 : 115 ; citing Andrew & Withey. 1976) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในสหรัฐอเมริกา พบว่าประมาณ 50% ของภาพรวมในความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งอธิบายโดยระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นการรับรู้ในองค์ประกอบของสุขภาวะ ประกอบด้วย

1. งาน (Job)	2. สุขภาพ (Health)
3. ครอบครัว (Family)	4. การเงิน (Money)
5. ความสนุกสนาน (Fun)	6. เวลาในการทำสิ่งต่างๆ (Time to do things)
7. มีเวลาว่างเหลือจากการทำกิจกรรมต่างๆ (Spare-time activity)	
8. ที่อยู่อาศัย (Housing)	

9. มีความพึงพอใจในรัฐบาล (Satisfaction with government)

ฟลานาแกน (สุปจน์ พันธนียะ. 2542 : 16 -18 ; อ้างอิงจาก Flanagan.1978 : 138 – 147) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตจำนวน 2,600 คน ประกอบด้วย บุคคลอายุ 30 ปี จำนวน 1,000 คน อายุ 50 ปี จำนวน 800 คน อายุ 70 ปี จำนวน 800 คน พบองค์ประกอบดังนี้

1. ความสุขสบายด้านร่างกายและองค์ประกอบด้านวัตถุในการดำรงชีวิต

(Physical and material well - being) ประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย ความเป็นเจ้าของ ความสุขสบาย ความหวังในอนาคต ความมั่นคงทางการเงิน

1.2 สุขภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีความปลอดภัยจากความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2. ด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น (Relation with other people)

2.1 สัมพันธภาพกับคู่สมรส ได้แก่ สัมพันธภาพด้านความรัก ความเป็นเพื่อน ความพึงพอใจในเพศ สัมพันธ์ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน การสำนึกในบุญคุณ

2.2 การเลี้ยงดูบุตรหลาน ได้แก่ สัมพันธภาพซึ่งนำมาซึ่งการเฝ้าดูพัฒนาการของเด็ก ใช้เวลาใน การสนุกสนานกับเขา รวมทั้งช่วยเหลือชี้แนะ และเรียนรู้จากเขา

2.3 สัมพันธภาพกับบุคคลในครอบครัว มีการติดต่อสื่อสาร เยี่ยมเยียน สนุกสนาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.4 สัมพันธภาพกับเพื่อนสนิท มีการยอมรับ ช่วยเหลือ ให้ความรัก ให้ความไว้วางใจ และให้คำแนะนำปรึกษาซึ่งกันและกัน

3. ด้านกิจกรรมในสังคม (Social, community and civil activity)

3.1 มีกิจกรรมช่วยเหลือบุคคลอื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การร่วมเป็นสมาชิกขององค์กร เช่น การไปวัด หรือกลุ่มอาสาสมัคร ซึ่งเป็นการทำงานที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น

3.2 มีกิจกรรมในท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ

4. ด้านพัฒนาตนเองและมีความรู้สึกอิ่มเอม(Personal development and fulfillment)

4.1 การพัฒนาสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถทางสติปัญญาและการแก้ปัญหาเข้าใจเรื่องราว ต่าง ๆ ในชีวิต

4.2 ความเข้าใจส่วนบุคคลและการวางแผนตนเอง ได้แก่ มีหลักเกณฑ์ในการดำรงชีวิต

4.3 บทบาทในการประกอบอาชีพ มีความสนใจ มีความท้าทายในงาน ได้รับการยอมรับ มีการสร้างสรรค์และแสดงออก มีความสามารถในการประดิษฐ์ มีจินตนาการทางดนตรี มีศิลปะด้านวาดภาพ และถ่ายภาพ

5. นันทนาการ (Recreation)

5.1 มีการพบปะสังสรรค์กับบุคคลใหม่ๆ ทั้งที่บ้านและที่อื่นๆ มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

5.2 การได้รับสิ่งบันเทิง ได้แก่ ดุโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์

5.3 การได้หาสิ่งหย่อนใจด้วยตนเอง เป็นผู้ปฏิบัติ เช่น เล่นกีฬา ล่าสัตว์ ตกปลา การท่องเที่ยว เป็นต้น

ลูส์ และชิน (Lu & Shin. 1997 : 185) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสุขในผู้ที่อาศัยในไต้หวัน กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 63 % หญิง 37 % อายุในช่วง 18-60 ปี ผลสรุปแหล่งของความสุขประกอบด้วย

1. ความปลื้มปิติในการได้รับความเคารพนับถือจากบุคคลอื่น
2. มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น
3. องค์ประกอบในการดำรงชีวิตได้รับความพอใจ
4. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในงาน
5. ได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต
6. ได้พูดคุยกับผู้อื่นในสิ่งที่น่ายินดี ในขณะที่ผู้อื่นไม่มี เช่น ได้หยุดในขณะที่ผู้อื่นไม่ได้หยุด
7. ความต้องการในขั้นสูงสุดประสบความสำเร็จ หรือมีความเข้าใจในตนเอง
8. มีความยินดีและอารมณ์ด้านบวก
9. มีสุขภาพที่ดีไม่มีโรคภัย

จากองค์ประกอบต่างๆ ของความพึงพอใจในชีวิตดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีการสร้างเครื่องมือในการประเมินความพึงพอใจในชีวิตในรูปแบบและลักษณะต่างๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การให้ความหมาย แนวคิด เกี่ยวกับองค์ประกอบของความพึงพอใจในชีวิตและการสร้างข้อคำถามเพื่อหาคำตอบในงานวิจัย

การประเมินความพึงพอใจในชีวิต

การประเมินความพึงพอใจในชีวิตมีความแตกต่างกันไปตามแนวทางและตัวผู้วิจัยในการให้ความหมายและการหาคำตอบ (Robinson, Shaver & Wrightsman. 1991 : 70 ; citing Andrews & Robinson. 1984) ดังนั้นจึงพบความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีชีวิตในการประเมินความพึงพอใจในชีวิตที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

แวง (wang. 1991 : 114) กล่าวว่า การประเมินในเรื่องความพึงพอใจในชีวิตนั้นจะต้องศึกษาทั้งด้านสุขภาวะเชิงปรนัย (objective well-being) ซึ่งเป็นการประเมินที่สามารถวัดได้โดยอาศัยข้อมูลด้านรูปธรรมที่มองเห็นได้ นับได้ วัดได้ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม อาหาร ฯลฯ และการประเมินสุขภาวะเชิงจิต (Psychological well-being) ซึ่งเป็นการประเมินใน

สิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสุข ความพึงพอใจ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม คุณธรรม รวมทั้งสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นจากภายนอก ซึ่งอาจประเมินได้จากแบบสอบถามความรู้สึก เจตคติต่อประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวกับชีวิต การรับรู้ต่อสภาพความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต (นิสาร์ตน์ ศิลปเดช. 2538 : 5) มีนักวิชาการได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสุขภาวะเชิงจิต (Psychological well-being) ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของสติปัญญา โดยใช้การคิดและเหตุผลร่วมกันในการประเมินความพึงพอใจในชีวิต (Locus, Diener & Suh. 1996 : 616 ; citing Andrew & Withey. 1976)

2. องค์ประกอบของอารมณ์เป็นตัวกำหนดความรู้สึกด้านบวก (positive affect) ความรู้สึกด้านลบ (negative affect) (Locus, Diener & Suh. 1996 : 616) และความรู้สึกสมดุล (affect balance) คือ การสรุปประสบการณ์ทางอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิต อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ของอารมณ์ของความพึงพอใจที่มีมากกว่าความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจ (Suh, Diener Oishi & Triandis. 1998 : 484) ในเรื่องความรู้สึก (affect) ถูกนำมาเป็นมิติขององค์ประกอบของสุขภาวะเชิงจิต ในงานวิจัยจำนวนมาก (Rice. 1998 : 532 ; citing Lowton. et.al.1992)

ซมัทและริฟ (Schmutte & Ryff. 1997 : 553) ได้ทำการศึกษาตรวจสอบสุขภาวะ (Well-being) และบุคลิกภาพ(Personality) แบบสอบถามนี้เป็นการประเมินเชิงสุขภาวะเชิงอัตนัย (Subjective well-being) ซึ่งได้จากการรายงานตนเองใน 6 มิติ ซึ่ง Ryff. 1989, Ryff & Essex. 1992 กำหนดจากการไปศึกษาช่วงพัฒนาการของชีวิต (Life span development) ซึ่งประกอบด้วย 1) การยอมรับตนเอง (Self – Acceptance) 2) ความสามารถจัดการกับสิ่งแวดล้อม (Environment Mastery) 3) จุดมุ่งหมายในชีวิต (Purpose in life) 4) สัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น (Positive relation with other) 5) การเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจของบุคคล (Personal growth) 6) ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) มีคำถาม ทั้งหมด 14 ข้อซึ่งเป็นคำถามรายงานตนเอง มีทั้งคำถามด้านบวกและด้านลบละกันไป คะแนนที่ใช้ 1 (Strongly-disagree) ถึง 6 (Strongly-agree)

ซางและนอร์ไวลิติส (Zhang & Norvilitis. 2002 : 492-511) ได้ทำการศึกษาเครื่องมือในการประเมินสุขภาวะเชิงจิต (Psychological well-being) จากวัฒนธรรมตะวันตกมาพัฒนาใช้ในวัฒนธรรมของจีน โดยมีการประเมินใน 4 ด้านคือ

1. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (self- esteem scale) ; SES
2. ภาวะซึมเศร้า (Center for Epidemiologic Studies -Depression scale) ; CES-D
3. การสนับสนุนทางสังคม (Multidimensional Scale of Perceived Social support ; MSPSS)
4. การคิดฆ่าตัวเอง (Scale for Suicide Ideation) ; SSI

สปิตเซอร์และคณะ (Spitzer & et. al. 1981 : 587) ได้สรุปว่า เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความพึงพอใจในชีวิตที่ดีนั้นควรประกอบด้วยคุณลักษณะ 10 ประการ คือ

1. ข้อความสั้นเข้าใจง่าย และนำไปใช้ได้สะดวก
2. กว้างขวาง ครอบคลุม ความพึงพอใจในชีวิตแต่ละด้าน
3. เนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มชนนั้น
4. เน้นปริมาณ
5. สามารถใช้ได้หลายสถานการณ์ ด้วยข้อจำกัดน้อยที่สุดเกี่ยวกับปัจจัยทางด้าน

เพศ อายุ อาชีพ

6. ได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นก่อนนำไปใช้
7. เป็นที่ยอมรับในการวัดโดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ
8. มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะสุขภาพของผู้ถูกประเมิน
9. แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างเด่นชัดในกลุ่มผู้ถูกประเมินที่มีระดับ

ความพึงพอใจในชีวิตที่แตกต่าง

จากแนวคิดของการประเมินความพึงพอใจในชีวิตที่ได้กล่าวมานั้น พอสรุปโดยพิจารณาจากโครงสร้างของการประเมินความพึงพอใจได้ดังนี้คือ

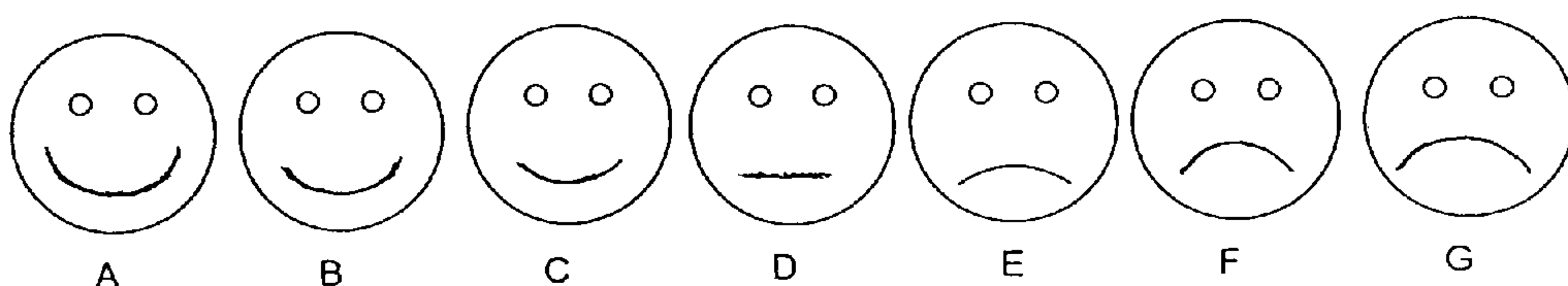
1. การประเมินความพึงพอใจในชีวิตแบบมิติเดียว (Unidimension) เป็นการประเมินความพึงพอใจในชีวิตด้วยคำถามนำเพียงประโยคเดียว (single - item scale) ประเมินความพึงพอใจและความสุขโดยภาพรวมและด้านย่อยๆ ของชีวิตที่เฉพาะ ซึ่งเป็นการประเมินในมุมมองที่กว้าง (Robinson, Shaver & Wrightsman. 1991 : 73 ; citing Andrews & Robinson. 1984) การประเมินมิติเดียวนี้นี้ มีข้อดีคือ ข้อความกระชับรัด สั้นและวัดง่ายเหมาะที่จะนำไปใช้วัดกับกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่วัยหนุ่มสาว แต่มีข้อด้อย คือความเชื่อมั่นน้อยกว่าการประเมินความพึงพอใจในชีวิตแบบคำถามหลายประโยค (สุพจน์ พันธ์นิยะ. 2542 : 20) ในการประเมินความพึงพอใจในชีวิตแบบมิติเดียวนี้นี้ แอนดรูส์และโรบินสัน (Robinson, Shaver & Wrightsman. 1991 : 73 – 75 ; citing Andrews & Robinson. 1984) ได้สรุปรวบรวมไว้ ตัวอย่างแบบประเมิน เช่น

1.1 แบบประเมินความพึงพอใจแบบคำถามเดียว (Single-Item Satisfaction Scales) ซึ่งผู้ตอบจะต้องให้น้ำหนักของความรู้สึกของตนเองต่อความพึงพอใจในชีวิตโดยภาพรวม แต่สามารถอ้างอิงให้เห็นทั้งภาพรวมและส่วนประกอบย่อยของชีวิต เช่น ชีวิตครอบครัว การทำงาน เป็นแบบประเมินค่า 1-7 ระดับ โดยที่ 1 (ไม่พึงพอใจทั้งหมด) ถึง 7 (พึงพอใจทั้งหมด) ตัวอย่าง เช่น คุณรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจเกี่ยวกับ.....เพียงใด ? ให้ผู้ตอบเลือกตัวเลขที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุด

ไม่พึงพอใจทั้งหมด เฉย ๆ พึงพอใจทั้งหมด
(completely dissatisfied) (neutral) (completely satisfied)

1 2 3 4 5 6 7

1.2 แบบประเมินรูปใบหน้า (Faces Scale) เป็นแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต ที่พัฒนาขึ้นโดย แอนดรูส์ และวิทเธย์ (Andrews & Wither. 1976) เป็นแบบประเมินค่า 1-7 ระดับ โดยใช้รูปใบหน้าแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับชีวิตโดยภาพรวม ตัวอย่าง เช่น

1.3 แบบประเมินแบบขั้นบันได (ladder Scale) แบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต นี้พัฒนาขึ้นโดย แคนทริล (Cantril. 1967) ซึ่งตัวชี้วัดเป็นบันได 11 ขั้น เป็นแบบประเมินค่า 0 -10 ระดับ ซึ่ง 0 (เป็นชีวิตเลวร้ายที่สุด) ถึง 10 (เป็นชีวิตที่ดีที่สุด)

ตัวอย่างแบบสอบถาม เช่น ณ ปัจจุบัน คุณมีความพึงพอใจในชีวิต อยู่ที่ระดับ บันไดขั้นไหน ? เมื่อ 5 ปีก่อน คุณมีความพึงพอใจในชีวิตอยู่ที่บันไดขั้นไหน ? อีก 5 ปีต่อไป ข้างหน้า คุณคิดว่า คุณจะมีชีวิตพึงพอใจในชีวิตอยู่ที่บันไดขั้นไหน ?

10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0

1.4 แบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของ ควินและสแตนส์ (สุพจน์ พันธนียะ. 2542 : 20 ; อ้างอิงจาก Quinn & Staines. 1979) ได้ประเมินความพึงพอใจในชีวิตทั่วไปของบุคคลโดยให้ผู้ตอบบรรยาย ถึงความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในชีวิตปัจจุบันทั่วไปต่อสภาพความเป็นอยู่และการรับรู้ชีวิตนั้นมีความหมาย โดยครอบคลุมในเรื่อง ความน่าสนใจ ความสนุกสนาน ความคุ้มค่า ความเป็นมิตร การมีหวัง ความสมหวัง การมีโอกาสแสดงความสามารถ โดยใช้คำคุณศัพท์ที่แสดงลักษณะที่ตรงกันข้ามกัน ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจกับระดับการให้คะแนนจาก 1 – 7 คะแนน แบบประเมินนี้ มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.91 ต่อมา อีกกิ้น และคณะ(สุพจน์ พันธนียะ. 2542 : 20 ; อ้างอิงจาก Higgin & et.al. 1992) ได้นำแบบประเมินมาใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่สมรสแล้ว ที่คู่สมรสทำงานคนเดียวและคู่สมรสทำงานทั้งสองคน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.91

1.5 แบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของ สุพจน์ พันธนียะ (2542) ซึ่งได้พัฒนาแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของอีกกิ้นและคณะ (Higgin & et.al.) มาใช้ในกลุ่มตัวอย่างคนไทยโดย

1.5.1 ทำการสำรวจคำคุณศัพท์จากการออกแบบสอบถามปลายเปิดให้กับกลุ่มตัวอย่างจากหลายกลุ่มอาชีพ จำนวน 40 คน ได้ตอบแบบสอบถามถึงลักษณะของผู้ที่มีความพึงพอใจในชีวิตว่ามีลักษณะอย่างไรบ้างแล้วนำคำมาจัดหมวดหมู่ได้คำศัพท์ทั้งสิ้น 20 คำ

1.5.2 หากำตรงกันข้ามจากคำคุณศัพท์ที่ได้ 20 คำ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางภาษาพิจารณาคำตรงกันข้าม

1.5.3 สร้างสเกลประเมินแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาชีพครูจำนวน 100 คน ที่ทำงานทั้งสองคนและทำงานคนเดียว พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.97 ตัวอย่าง ข้อวัด เช่น

1. มีความสุข	--- --- --- --- --- ---	ไม่มีความสุข
2. มิตรภาพ	--- --- --- --- --- ---	โดดเดี่ยว
3. มีความหวัง	--- --- --- --- --- ---	ท้อแท้

2. การประเมินความพึงพอใจในชีวิตแบบหลายมิติ (Multidimension) เป็นการประเมินความพึงพอใจในชีวิตด้วยคำถามหลายประโยค ตามความเป็นจริงในโลกที่ตนเองเผชิญหรือประสบอยู่ ซึ่งนักวิจัยเชื่อว่าความพึงพอใจในชีวิตประกอบด้วยโครงสร้างหลายมิติ เช่น งาน การเงิน ที่อยู่อาศัย จึงได้สร้างคำถามหลายประโยคมาใช้ประเมินความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตแบบหลายมิตินี้ แอนดรูและโรบินสัน (Robinson, Shaver &

Wrightsman. 1991 : 75 – 87 ; citing Andrews & Robinson. 1984) ได้สรุปรวบรวมไว้ ตัวอย่างแบบประเมิน เช่น

1. The affect scales (Positive affect, Negative affect & affect Balance) เป็นแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต พัฒนาขึ้นโดย แบริดเบิร์น (Bradburn. 1969) เป็นคำถามที่ใช้ในการประเมินสุขภาวะเชิงอัตนัยสำหรับประชาชนทั่วไป ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ มีคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกด้านบวก 5 ข้อ และคำถามด้านลบ 5 ข้อ ส่วนความรู้สึกที่สมดุล (affect Balance) คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนของความรู้สึกด้านบวก (Positive affect) และความรู้สึกด้านลบ (Negative affect) เครื่องมือนี้มีความเชื่อมั่นภายในโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ ระหว่าง .19 ถึง .75 ในคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกด้านบวก และระหว่าง .38 ถึง .72 สำหรับคะแนนด้านลบและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนด้านบวกและด้านลบมีค่าน้อยกว่า .10 และได้นำแบบทดสอบนี้มาทดสอบใช้ใหม่ในระยะ 3 วัน พบว่า เครื่องมือนี้มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .76 สำหรับการรายงานในคะแนนความรู้สึกที่สมดุลเท่ากับ .82 สำหรับการรายงานคะแนนความรู้สึกด้านบวกและเท่ากับ .81 สำหรับการรายงานคะแนนความรู้สึกด้านลบ แต่เมื่อนำเครื่องมือนี้มาทดลองใช้ในระยะยาวพบว่าค่าความเชื่อมั่นลดลงเหลือ .42 และ .46 สำหรับการรายงานคะแนนความรู้สึกด้านบวกและความรู้สึกด้านลบ และมีการรายงานว่าเครื่องมือนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขทั่วไป มีค่าระหว่าง .45 - .46

ตัวอย่างข้อวัด เช่น ช่วงเวลา 1-2 Wks ที่ผ่านมาคุณรู้สึกอย่างไร?

(ด้านบวก).... ภาคภูมิใจเพราะมีใครบางคนส่งเสริมในบางสิ่งบางอย่างที่คุณทำ

(ด้านลบ) ซึมเศร้าหรือไม่มีความสุข

2. The Philadelphia Geriatric Center's Morale Scale

เป็นแบบประเมินกว้างๆที่ประเมินสุขภาวะเชิงอัตนัยในประชากรผู้สูงอายุ และมีการพัฒนาปรับปรุงใหม่โดย ลอร์ตัน (Lawton.1972,1975) แบบวัดมี 17 ข้อ แต่ของเดิมมี 22 ข้อ ซึ่งมีคำถามเกี่ยวกับ 3 องค์ประกอบคือ ความไม่พอใจ - ความโดดเดี่ยว (Dissatisfaction - loneliness) ความร้อนรนไม่สบายใจ (Agitation) และทัศนคติต่อการแก่ตัวของตนเอง (Attitudes toward one's own aging) ความเชื่อมั่น ของครอนบาค (Cronbach) ของเครื่องมือในสามองค์ประกอบนี้มีค่า. 83, .81, .85

ตัวอย่างข้อวัด เช่น

1. มีบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ฉันวิตกกังวล จนทำให้ฉันนอนไม่หลับ (agitation)
2. ฉันมีความสุขในปัจจุบัน เท่าๆกับตอนที่ฉันยังเป็นวัยรุ่นสาว (attitudes)
3. บางครั้งฉันรู้สึกว่าชีวิตไม่มีคุณค่า (dissatisfaction- loneliness)

3. Life Satisfaction Scales พัฒนาขึ้นโดย นิวการ์เทนและคนอื่นๆ (Neugarten & others.1961) เป็นแบบประเมินใช้ประเมินความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุใน 5 มิติ คือ

1. มิติด้านความรู้สึกสำนึกถึงหรือเบิกบานในการดำรงชีวิต
2. มิติด้านการมีความตั้งใจและอดทนต่อชีวิต
3. มิติด้านความสอดคล้องระหว่างความปรารถนาและการได้รับการตอบสนอง

อย่างมีเป้าหมาย

4. มิติด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง
5. มิติด้านการมีอารมณ์แจ่มใส

นิวการ์เทนและคณะได้พัฒนาแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตไว้ 3 แบบ คือ Life Satisfaction Rating.(LSR) , Life Satisfaction Index A.(LSIA) และ Life Satisfaction Index B. (LSIB)

3.1. Life Satisfaction Rating. (LSR) เป็นแบบประเมินที่ได้จากการสัมภาษณ์และประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ โดยมีส่วนเนื้อหาทั้งหมดใน 5 มิติและแต่ละมิติมี 5 ข้อ คะแนนอยู่ระหว่าง 5 คะแนน แสดงถึงความพึงพอใจในชีวิตน้อยที่สุด ถึง 25 คะแนนแสดงถึงมีความพึงพอใจมากที่สุด

3.2 Life Satisfaction Index A. (LSIA) มีทั้งหมด 20 ข้อ มีเนื้อหาครอบคลุมใน 5 มิติ โดยให้เลือกตอบว่า เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่แน่ใจ

ตัวอย่างของข้อวัด เช่น

- สิ่งต่างๆที่ฉันทำส่วนใหญ่น่าเบื่อหน่าย
- ชีวิตฉันควรจะมีความสุขมากกว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่

3.3 Life Satisfaction IndexB. (LSIB) มีเนื้อหาครอบคลุม ใน 5 มิติ มีทั้งหมด 12 ข้อ แต่ละข้อจะมี 3 ข้อย่อยให้เลือกตอบ

ตัวอย่างของข้อวัด เช่น

- บ่อยครั้งเท่าไรที่คุณรู้สึกโดดเดี่ยว
- 2....ไม่เคย
- 1....บางครั้ง
- 0...บ่อยครั้ง เป็นประจำ

ต่อมาได้มีนักวิชาการได้พยายามที่จะประเมินความพึงพอใจในชีวิตในทุกๆวัยโดยสร้างแบบประเมินในกลุ่มอายุที่แตกต่างกันไป เช่น แบบประเมิน Satisfaction with Life Scale (SWLS) ซึ่งเป็นแบบประเมินที่ได้ทำการหาความเที่ยงตรงจากกลุ่มผู้ใหญ่ในวัยต่างๆกันมากมาย มีทั้งหมด 5 ข้อ ประเมินในมาตรา 7ระดับ คะแนนตั้งแต่ 1(ไม่เห็นด้วย) ถึง 7 (เห็นด้วยอย่างมากที่สุด) (Miller. 1998 : 287)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของสุพจน์ พันธนิยะ (2542) ซึ่งได้พัฒนาแบบประเมินนี้มาจากแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของควิน และสแตนส์ (Quinn & other. 1992) ด้วยเหตุผลว่าในการประเมินความพึงพอใจในชีวิตนั้นโดยความหมายของความพึงพอใจในชีวิตแล้วเป็นการมองส่วนประกอบย่อยๆ ของชีวิตในด้านต่างๆ แล้วประมวลออกเป็นความรู้สึกโดยภาพรวมเกี่ยวกับชีวิตมากกว่ามองเฉพาะด้าน เนื่องจากว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการไม่สิ้นสุด ดังนั้นถ้าประเมินเฉพาะด้านก็จะทำให้รู้ความพึงพอใจในเฉพาะด้านนั้นๆ แต่ถ้าประเมินความพึงพอใจในชีวิตในมิติเดียวจะช่วยจำกัดความรู้สึกของบุคคลหลากหลายจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต ให้ประมวลเป็นภาพรวมของความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในชีวิต และผู้วิจัยได้นำแบบประเมินของ สุพจน์ พันธนิยะ (2542) สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความเชื่อมั่นแบบแอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .90

บุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ (Personality)

บรูเกอร์ (Burger M. 2000:2) ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยแบบแผนพฤติกรรมและแหล่งกำเนิดของขบวนการภายในบุคคลแต่ละบุคคล ส่วนของแบบแผนพฤติกรรมนั้นจะรวมไปถึงเวลาและสถานการณ์ต่างๆ เช่น

1. บุคคลที่ชอบการแข่งขันในที่ทำงานค่อนข้างจะชอบการแข่งขันในกีฬาด้วยหรือเรคาดว่าผู้ที่ออกข้างนอกวันนี้ก็จะออกข้างนอกพรุ่งนี้
2. ขบวนการภายในบุคคลนั้นก็คือผลรวมทั้งหมดทั้งอารมณ์ แรงจูงใจและขบวนการของการคิดซึ่งเป็นสิ่ง ที่เกิดขึ้นภายในตัวเองและส่งผลต่อพฤติกรรมและความรู้สึก

สเป็คเตอร์ (Specter. 1996 : 112-113) ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพว่า เป็นแนวโน้มของพฤติกรรมจำเพาะในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน บุคคลที่เสนอที่จะทำสิ่งต่างๆ กับบุคคลอื่น มีแนวโน้มว่ามีความสามารถทางสังคมสูง และบุคคลที่จะต้องการใช้วิธีการต่างๆ ของตนเองกับบุคคลอื่นเรียกว่า เป็นพวกที่ชอบอยู่เหนือคนอื่น ซึ่งบุคลิกภาพนั้นมีความมั่นคง มีผลต่อการแสดงออกในงาน และพฤติกรรมต่าง ๆ ในองค์กรได้

จีโรลล์ (Gerow R. 1996 : 367-368) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า เป็นลักษณะของบุคคลที่ได้รับมาจากการสะสมมาเป็นระยะเวลายาวนานและจากสถานการณ์ต่างๆ ที่ได้ประสบพบมา ซึ่งถ้าเรารู้ลักษณะเด่นของบุคคลใดเราสามารถจะทำนายได้ถึงสภาวะจิตใจและพฤติกรรมของเขาได้

แคทเทลล์ (นวลละอ อ สุภาพล. 2527 : 206 ; อ้างอิงจาก Cattell) ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพคือ สิ่งที่จะช่วยให้สามารถทำนายได้ว่าบุคคลจะอย่างไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้

จุดมุ่งหมายในการวิจัยเชิงจิตวิทยาบุคลิกภาพ เพื่อสร้างกฎว่าบุคคลที่มีความแตกต่างกันนั้นจะ ทำพฤติกรรมใดเมื่ออยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมปกติ บุคลิกภาพเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เปิด เผยและซ่อนอยู่ภายใน

ลั้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 216) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกแบบนั้นอยู่ประจำกับสถานการณ์เฉพาะ อย่างจนเกิดเป็นนิสัยถาวร

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539 :5-6) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะ ตัวของบุคคลในด้านต่างๆทั้งส่วนภายนอกและภายในโดยส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็น เช่น รูปร่างหน้าตา กริยามารยาท การแต่งตัว วิธีการพูดจา ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยากแต่ อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา อารมณ์ ความถนัด ลักษณะต่างๆของบุคลิกภาพ ไม่สามารถแยกออกเป็นส่วนๆออกจากกันและกันได้โดยเด็ดขาด ทุกๆส่วนของบุคลิกภาพต่างมี ความสัมพันธ์กันและมีผลกระทบต่อกัน บุคลิกภาพของมนุษย์ถูกหล่อหลอมด้วยพันธุกรรมและ วัฒนธรรม การเรียนรู้วิธีการปรับตัวของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรมและวัตถุ บุคลิกภาพของบุคคล มีทั้งส่วนที่เป็นพื้นผิวและส่วนที่เป็นนิสัยที่แท้จริง บางส่วนของบุคลิกภาพ ถูกซ่อนเร้นหรือถูกปิดบังโดยจงใจและไม่จงใจ บุคลิกภาพของบุคคลมีทั้งส่วนร่วมซึ่งเป็นลักษณะ สากลและส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว

บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

บริกส์ (Briggs R. 1992 : 256) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบนี้ มีจุดเริ่มต้นจากการศึกษาของศึกษาของแกลทอน (Galton.1884) ที่ได้พยายามรวบรวมคำที่ใช้ อธิบายลักษณะนิสัยของบุคคล ต่อมา ออฟพอร์ต และ ออลด์เบิร์ต (Allport & Odbert. 1936) ได้ สานงานต่อซึ่งครอบคลุมมากกว่าโดยได้รวมคำศัพท์ที่ใช้อธิบายบุคลิกลักษณะได้ 17,953 คำ จาก Webster's new international (1925) ประมาณ 400,000 คำ ทั้งสองสรุปว่ามีคำที่สามารถ ใช้อธิบายลักษณะนิสัย 4,504 คำ

ต่อมา แมคแอดัมส์ (McAdams. 1992 : 333 ; citing Cattell. 1943) ได้ทำการศึกษา บุคลิกภาพอย่างต่อเนื่องและลดคำศัพท์ที่อธิบายบุคลิกภาพลงเหลือ 171 คำ โดยให้บุคคลประเมิน คนอื่นที่เขารู้จักและในสุดท้ายเขาสามารถลดเหลือ 35-40 กลุ่มคำ ที่สัมพันธ์กันในความหมาย จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยให้บุคคลประเมินตนเองและคนอื่นประเมิน ในปี 1947 เขาได้ ทำการศึกษาลดตัวแปรลงน้อยที่สุด โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 12 องค์ประกอบ (McAdams. 1992 : 333) แต่แมคแอดัมส์ พบว่า 12 องค์ประกอบไม่สามารถอธิบายบุคลิกภาพ ได้สมบูรณ์จึงได้ทำการศึกษาเพิ่มอีก 4 องค์ประกอบรวมเป็น 16 องค์ประกอบ (McCrae & John. 1990 : 187)

ต่อมา ทิวส์และคริสทอล (Tupes & Christal. 1961 : 225-251) ได้รายงานการศึกษาของพวกเขาที่ใช้มาตราวัด 30 Bipolar Scale ของแคทเทลล์โดยได้ผลเช่นเดียวกับ ฟิสก์ (Fiske) คือไม่สามารถพบองค์ประกอบใดที่มีความซับซ้อนมากไปกว่าองค์ประกอบห้าองค์ประกอบ

ดังนั้นเขาจึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากงานของแคทเทลล์และฟิสก์ซึ่งได้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 8 กลุ่ม พบข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพ องค์ประกอบทั้ง 5 คือ

1. บุคลิกภาพแบบแปรปรวน (Surgency)
1. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness)
2. บุคลิกภาพแบบไว้วางใจ ฟังพาได้ (Dependability)
3. บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability)
4. บุคลิกภาพแบบวัฒนธรรม (Culture)

ในปี 1963 นอร์แมน (McCrae & John. 1990 : 177-178 ; citing Norman. 1963) ทำการศึกษาซ้ำจากงานวิจัยของคริสทอลและทิวส์ (Tupes & Christal. 1961) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ การศึกษายืนยันถึงองค์ประกอบห้าองค์ประกอบดังนี้คือ

1. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion or Surgency)
2. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness)
3. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness)
4. บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotion Stability)
5. บุคลิกภาพแบบวัฒนธรรม (Culture)

นอกจากนี้บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบยังถูกนำเสนอโดยนักวิจัยด้านบุคลิกภาพอีกมากมาย ขณะที่ความแตกต่างของชื่อที่ถูกนำเสนอเป็น "Big Five" นั้นแตกต่างกันไป ซึ่ง คอสตาและแมคเกร (Little, Lecci & Watkinson. 1992 : 502 ; citing Costa & McCrae. 1985) ได้เสนอชื่อบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบไว้ดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Neuroticism)
2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion)
3. บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness)
4. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness)
5. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness)

คอสตาและแมคเกร (Costa & McCrae. 1990 : 117-180) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ว่าบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมีความแตกต่างทั้งชื่อและลำดับขององค์ประกอบที่ถูกตั้งขึ้นจากนักวิจัยในประวัติศาสตร์และเครื่องมือที่ใช้ สรุปที่มาได้ 2 แหล่ง คือ จากพจนานุกรมรากศัพท์ภาษาอังกฤษและการวิเคราะห์องค์ประกอบของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของนักวิจัย เช่น ไอแซนค์ (Eysenck) ผู้ตั้งองค์ประกอบ ด้านแสดงตัว (Extraversion - E)

และองค์ประกอบด้าน หวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism -N) เป็นฐานในการศึกษา ซึ่งต่อมา ปี 1980 คอสตาและแมคเคอร์ ได้เพิ่มองค์ประกอบที่เขาเรียกว่า เปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience - O) และในปี 1985,1989 เขาได้เพิ่มองค์ประกอบอีกสององค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านอ่อนโยน (Agreeableness - A) และองค์ประกอบด้านมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness - C)

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบนี้ ถูกค้นพบโดยนักจิตวิทยาบุคลิกภาพจำนวนมากมาตลอด ปี 1960, 1970, 1980 นักวิจัยซึ่งมาจากต่างวัฒนธรรมต่างภาษา ต่างก็สรุปว่า มีห้าองค์ประกอบที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคลิกภาพซึ่งได้จากการรายงานตนเอง การทำการประเมินในภาษาที่แตกต่างกัน การใช้คำถามพื้นฐานทางทฤษฎีทั้งในเด็ก นักศึกษา และผู้สูงอายุ ทั้งหญิงและชายในกลุ่มตัวอย่าง เช่น อังกฤษ เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน องค์ประกอบทั้งห้าองค์ประกอบแสดงให้เห็นถึงความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากการสังเกตในวัฒนธรรมต่าง ๆ และถูกนำมาศึกษาในบุคคล ในวัยผู้ใหญ่เป็นเวลากว่า 10 ปี ซึ่งก็ไม่พบความแตกต่างขององค์ประกอบนอกเหนือจากองค์ประกอบห้าองค์ประกอบนี้ (McCrae & John. 1990 : 179)

แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคอสตาและแมคเคอร์

แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคอสตาและแมคเคอร์นับว่าเป็นแบบทดสอบที่นับว่าใหม่ที่สุดแบบหนึ่ง ซึ่งพื้นฐาน พัฒนาการของแบบทดสอบนี้ได้จากการศึกษาคำคุณศัพท์ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษและภาษาต่าง ๆ มากมายและส่วนหนึ่งจากการวิเคราะห์องค์ประกอบจากแบบสอบถามที่รายงานตนเองและการสังเกตของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคอสตาและแมคเคอร์ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของบุคลิกภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะงานวิจัยนอร์แมนร่วมกับของไอแซกส์ ผู้ที่ค้นพบองค์ประกอบด้านแสดงตัวและหวั่นไหวทางอารมณ์

ในปี 1980 คอสตาและแมคเคอร์ ได้เสนอ องค์ประกอบเพิ่มอีก 1 องค์ประกอบ คือ เปิดรับประสบการณ์ (Open to Experience) (McCrae & John.1990 : 180)

ต่อมาในปี 1985 คอสตาและแมคเคอร์ ได้สร้างแบบวัดเรียกว่า "NEO-Personality Inventory - (NEO-PI)" ซึ่งได้จากการศึกษาในกลุ่มผู้ใหญ่อายุ 20-90 ปี โดยการรายงานตนเอง (Self report scale) จากมาตราวัด 5 ระดับโดยเริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly agree) – ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly disagree) ใช้ในการประเมินลักษณะบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ได้แก่ หวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism-N) แสดงตัว (Extraversion-E) เปิดกว้าง(Openness) อ่อนโยน(Agreeableness) และการมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) ประกอบด้วยคำถาม 181 ข้อ (Aiken R. 1988:222)

ในปี 1989,1992 คอสตาและแมคเคอร์ ได้พัฒนาแบบวัดที่เรียกว่า " NEO- Five Factor Inventory – NEO-FFI " ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบวัด NEO-PI ให้สั้นลง โดยเลือกข้อคำถาม

ถามที่มีด้านบวกและด้านลบสูงสุดในแต่ละด้านมาด้านละ 12 ข้อ ทำให้ได้แบบสอบถาม ทั้งหมด 60 ข้อเป็นแบบสอบถามมาตรา 5 ระดับโดยเริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly agree) ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (strongly disagree)

ปี 1992 คอสตาและแมคเรได้นำแบบทดสอบ NEO-PI มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเป็นแบบทดสอบ The Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) ประกอบด้วยคำถาม 240 ข้อ (Costa & McRae. 1992 : 1) และแบบสอบถามนี้ได้ถูกนำไปแปลเป็นภาษาต่างๆ มากมายเช่น จีน เยอรมัน ปอร์ตุเกส ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส องค์ประกอบทั้งห้าแสดงให้เห็นถึงความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากการศึกษาในวัฒนธรรมต่างๆ และถูกนำไปศึกษาในบุคคลในวัยผู้ใหญ่เป็นเวลามากกว่า 10 ปี ซึ่งก็ไม่พบความแตกต่างขององค์ประกอบที่นอกเหนือไปจากบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบนี้ (McCrae & John. 1990 : 179) องค์ประกอบของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ได้แก่

1. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ (neuroticism) หมายถึง ลักษณะการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของบุคคล โดยที่สิ่งเร้านั้นจะต้องมีปริมาณและความเข้มพอที่จะสามารถถึงอารมณ์ด้านลบในตัวบุคคลออกมาโดยแบ่ง เป็น 6 ลักษณะย่อย คือ

1.1 ความวิตกกังวล (Anxiety)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ กลัวในสิ่งที่ไม่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีความทุกข์ใจ วิตกกังวลมีอาการทางประสาทตกใจง่าย หงุดหงิดเครียด กระวนกระวายใจ เกิดความกลัวได้ง่าย มักกังวลใจโดยไม่มีสาเหตุกระสับกระส่าย ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ สุขุมเยือกเย็น ผ่อนคลาย บุคคลประเภทนี้จะไม่หมกมุ่นอยู่กับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ความวิตกกังวล ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงความกลัวบางสิ่งบางอย่างเป็นพิเศษ

1.2 โกรธง่าย (Anger)

ลักษณะที่ได้คะแนนสูง คือ เกิดความโกรธได้ง่ายเมื่อต้องเผชิญกับภาวะคับข้องใจ ขมขื่นใจ ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ เกิดความโกรธได้ยาก เป็นที่น่าสังเกตว่าบุคคลที่ได้คะแนนต่ำในบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนจะได้รับคะแนนในส่วนนี้สูง

1.3 ซึมเศร้า (Depression)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีแนวโน้มที่จะมีอาการซึมเศร้า ไร้ความหวัง และโดดเดี่ยวอ้างว้าง คนที่มีลักษณะเช่นนี้จะท้อแท้ได้ง่ายและมักจะเศร้าโศกอยู่ตลอดเวลา ลักษณะของคนที่ได้คะแนนต่ำ คือ ยากที่จะเกิดอารมณ์ดังกล่าวมา แต่ก็ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะร่าเริงแจ่มใส ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ ในส่วนความซึมเศร้าไม่ได้หมายถึง มีบุคลิกร่าเริงแจ่มใสซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกแบบแสดงออกมากกว่า

1.4 การกังวลเกี่ยวกับตนเอง (Self – consciousness)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ขี้อายและขวยเขิน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพแบบ หวั่นไหวทางอารมณ์ ผู้ที่รู้สึกประหม่อมมักรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้อื่น มี

ความรู้สึกไวต่อการถูกหัวเราะเยาะ มักรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่าผู้อื่น ประหม่ามีลักษณะคล้ายกับ เหนียมอายและวิตกกังวลต่อสังคมรอบข้าง ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่ยึดติดต่อสถานการณ์ทางสังคม และไม่จำเป็นว่าเขาจะเป็นบุคคลที่มีทักษะทางสังคมดี สำหรับการประเมิน คุณลักษณะนี้ไม่ได้ประเมินจากทักษะทางสังคม

1.5 มีแรงกระตุ้นภายในตนเองสูง (Impulsiveness)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ไม่สามารถควบคุมความอยากของตนเองจากแรงกระตุ้นต่าง ๆ เช่น ความอยากรับประทานอาหาร หรือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความปรารถนาอย่างสูง ความอยากมีอำนาจจนบุคคลไม่สามารถต้านทานได้ ถึงแม้บุคคลจะทราบดีว่าผลจากการกระทำจะทำให้เสียใจ ความหมายของการไม่สามารถควบคุมความอยากในทฤษฎีนี้แตกต่างจากความหมายในทฤษฎีอื่นจึงไม่ควรสับสนกับพฤติกรรมที่แสดงออกไปโดยอัตโนมัติ การชอบทำในสิ่งที่เสี่ยงอันตราย หรือมีลักษณะการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ลักษณะของบุคคลที่ได้คะแนนต่ำ คือ สามารถควบคุมตนเองได้พอสมควร มีความทนทานต่อแรงยั่วยั่วดี

1.6 มีอารมณ์เปราะบาง (Vulnerability)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ไม่สามารถจัดการกับความเครียด เมื่ออยู่ในภาวะคับขันจะแสดงออกถึงลักษณะ ไร้ความสามารถในการจัดการกับสิ่งต่างๆปล่อยให้สิ่งต่างเป็นไปโดยไม่ควบคุม ความรู้สึกไร้ความหวัง คือ ตกใจเสียขวัญเมื่อต้องเผชิญกับภาวะฉุกเฉิน ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ สามารถควบคุมตนเองได้ในสถานการณ์ที่ยุ่งยาก

2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (extraversion) หมายถึง การชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น (gregariousness) การแสดงออกแบบตรงไปตรงมา (assertiveness) การชอบมีกิจกรรม (Activity) การเป็นผู้มีความอบอุ่น (warmth) การชอบแสวงหาความตื่นเต้น (excitement-seeking) การมีอารมณ์ด้านบวก (positive emotion)

2.1 ความอบอุ่น (Warmth)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีลักษณะน่ารัก เป็นมิตรและมีความจริงใจกับผู้อื่นและสามารถสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกับบุคคลอื่นได้ง่าย ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่จำเป็นว่าเขาจะเป็นบุคคลที่ชอบเป็นปรีกษากับบุคคลอื่น หรือขาดความเห็นอกเห็นใจ แต่เขาจะเป็นบุคคล ชอบอยู่คนเดียว เป็นคนที่มีพิธีรีตอง เจ้าระเบียบแบบแผน การมีมิตรไมตรีจิต เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ที่มีความใกล้ชิดกับบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแต่ จะแตกต่างกันที่ความจริงใจรักใคร่ ความเต็มอกเต็มใจ ซึ่งมีได้เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

2.2 การชอบอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Gregariousness)

ลักษณะที่ได้คะแนนสูง คือ ชอบอยู่ในวงสมาคมหรืออยู่ท่ามกลางคนหมู่มาก มีความสุขเมื่อได้สังสรรค์กับบุคคลอื่น ลักษณะของคนที่ได้คะแนนต่ำ คือ ชอบอยู่ตามลำพังหรือชอบหลีกเลี่ยงสังคม

2.3 การแสดงออกตรงไปตรงมา (Assertiveness)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ โดดเด่นในท่ามกลางหมู่คน มีอำนาจสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้เห็นตาม มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและเป็นผู้นำกลุ่ม ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ชอบอยู่เบื้องหลังโดยปล่อยให้ผู้อื่นแสดงบทบาท

2.4 การชอบมีกิจกรรม (Activity)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ทำงานด้วยความว่องไว คล่องแคล่ว เป็นบุคคลที่มีพลังในการทำสิ่งต่างๆ และต้องการให้มีเรื่องที่ต้องทำอยู่ตลอดเวลา ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่เร่งรีบมีจังหวะการทำงานที่เป็นไปอย่างเรื่อยๆ ไม่ได้ให้ความสำคัญไปถึงชี้แจงไม่ชอบทำงาน

2.5 แสวงหาความตื่นเต้น (Excitement – seeking)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ปรารถนาความตื่นเต้นเร้าใจ ชอบสภาพแวดล้อมที่มีสีสันสดใส เต็มไปด้วยเสียงอึกทึก แสวงหาความตื่นเต้น มีลักษณะคล้ายคลึงกับการแสวงหาความตื่นเต้นทางระบบประสาทสัมผัส ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่มีความต้องการแสวงหาสิ่งทำให้เกิดความตื่นเต้น

2.6 การมีอารมณ์ด้านบวก (Positive emotion)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีจิตใจเบิกบาน มีความสุข ความรัก หัวเราะง่าย และบ่อยครั้ง มองโลกในแง่ดี ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่ใช่ว่าเขาจะเป็นบุคคลที่ไม่มีความสุข แต่เขาจะเฉยเมย ไม่แสดงความลึกลับให้ผู้ใดเห็น ไม่ร่าเริง

3. บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) หมายถึง มีจินตนาการ (fantasy) มีความสุนทรีย์ (aesthetics) การเปิดเผยความรู้สึก (feelings) การปฏิบัติ (actions) การมีความคิด (ideas) และการยอมรับค่านิยม (values)

3.1 มีจินตนาการ (fantasy)

ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีจิตใจเปิดกว้างต่อจินตนาการมีการดำรงไว้ด้วยจินตนาการ บุคคลประเภทนี้จะเชื่อว่า จินตนาการจะช่วยให้เกิดการดำรงชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์และสมบูรณ์ ลักษณะของผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ การดำรงชีวิตจะเป็นแบบเรียบง่าย ใช้ความคิดกับสิ่งที่ใกล้ตัว

3.2 มีความสุนทรีย์ (aesthetics)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีความเปิดกว้างต่อความสุนทรีย์ ตระหนักรู้ถึงความงาม ประทับใจในงานศิลปะ การที่บุคคลมีความสนใจในศิลปะจะโน้มน้าวให้บุคคลขยายความรู้สึกได้อย่างกว้างขวางและมีการหยั่งรุ่มมากกว่าบุคคลในเกณฑ์ปกติ ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่มีความรู้สึกต่อศิลปะความงาม ไม่สนใจในศิลปะความงาม

3.3 การเปิดเผยความรู้สึก (feeling)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ เปิดกว้างต่ออารมณ์ความรู้สึก สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกอารมณ์ภายในตนเอง มีประสบการณ์เกี่ยวกับอารมณ์ที่ลึกซึ้งและมีรูปแบบอารมณ์หลากหลาย ถ้าสุขจะมีอารมณ์สุขมาก ถ้าทุกข์จะมีอารมณ์ทุกข์มากเช่นกัน ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ มีความรู้สึกทางอารมณ์น้อยและไม่เชื่อว่าอารมณ์มีความสำคัญ

3.4 การปฏิบัติ (actions) ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ เต็มใจที่จะทดลองทำ

กิจกรรมต่างๆที่แตกต่างจากที่เคยทำ ชอบแสวงหาวิธีที่แปลกใหม่ และมีงานอดิเรกหลายอย่างที่มีความแตกต่าง ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง และชอบยึดติดกับการกระทำที่เคยใช้ได้ผล

3.5 การมีความคิด (ideas)

ลักษณะที่ได้คะแนนสูง คือ เป็นบุคคลที่มีความอยากรู้อยากเห็น มีจิตใจที่เปิดกว้างพร้อมที่จะคิดสิ่งใหม่ๆไม่ยึดติดกับความคิดเดิมๆ มีความพึงพอใจที่จะคิดแตกต่างไปจากหลักการ ผู้ที่มีลักษณะนี้สูงไม่ว่าเขาจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูง ถึงแม้จะสามารถอธิบายได้ถึงพัฒนาการทางด้านศักยภาพของสติปัญญาก็ตาม แต่สามารถอธิบายได้ถึงพัฒนาการทางสติปัญญาได้ ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ มีความสามารถทางสติปัญญาจำกัดและถ้าเป็นผู้มีเชาว์ปัญญาสูงมากๆ จะถูกปิดกั้นความสามารถเนื่องจากยึดมั่นหลักการของตน

3.6 การยอมรับค่านิยม (values)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ เปิดกว้างต่อการคิดวิเคราะห์ค่านิยมต่างๆ มีความสงสัยและชอบที่จะตรวจสอบแนวความคิดทางสังคมและความคิดค่านิยมที่สังคมเลื่อมใส ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ยอมรับความเชื่อที่สืบต่อกันมา ยอมรับสิ่งที่ยึดถือกันมาจนเป็นประเพณีและมีลักษณะอนุรักษ์นิยม

4. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) หมายถึง การเป็นผู้ไว้วางใจผู้อื่น (trust) ความตรงไปตรงมา (straightforwardness) ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ (altruism) การยอมตามผู้อื่น (compliance) ความถ่อมตน (modesty) และการมีจิตใจอ่อนโยน (tender-mindedness)

4.1 การเป็นผู้ไว้วางใจผู้อื่น (trust)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ไว้วางใจผู้อื่นเชื่อว่าผู้อื่นมีความซื่อตรง มีความประสงค์ดี ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำคือ ชอบดูหมิ่นผู้อื่นและมักตั้งข้อสงสัยว่าผู้อื่นไม่มีความจริงใจ มีความประสงค์ร้าย

4.2 ความตรงไปตรงมา (straightforwardness)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ตรงไปตรงมาไม่มีเลศนัยไม่มีเล่ห์เหลี่ยม เปิดเผยจริงใจ ซื่อสัตย์ให้ความสำคัญกับทักษะทางสังคมที่จะทำให้ผู้อื่นยอมรับ โดยปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีเล่ห์กลแอบแฝง ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างไม่บริสุทธิ์

ประจบสอพลอทำทุกอย่างรวมทั้งหลอกตัวเองเพื่อให้รู้สึกว่าคุณดี แต่บุคคลประเภทนี้ไม่รวมถึงการเป็นคนคดโกงหรือชอบพูดโกหก

4.3 ความรู้สึกเอื้อเฟื้อ (altruism)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ คำนึงถึงความสุขสบายของผู้อื่นไม่เห็นแก่ตัวเต็มใจช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ มุ่งสนใจแต่ตัวเอง ไม่เต็มใจช่วยแก้ปัญหาของผู้อื่น

4.4 การยอมตามผู้อื่น (compliance)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูงคือ เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลสามารถที่จะผ่อนผัน ประนีประนอมกับผู้อื่น แสดงความคับข้องใจของตนเองกับผู้อื่นด้วยท่าทีที่ไม่รุนแรง ไม่เจ้าคิดเจ้าแค้น ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ แข็งกร้าวยึดมั่นในความคิดของตนไม่ผ่อนปรนให้กับผู้อื่น

4.5 การถ่อมตน (modesty)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ถ่อมตน แสดงความสุภาพกับผู้อื่นอย่างไม่สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองนับถือตนเอง ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ เชื่อว่าตนเป็นบุคคลที่เหนือผู้อื่น มักถูกคนรอบข้างมองว่าเป็นพวกหยิ่ง ทะนงเกินตัว

4.6 ความมีจิตใจอ่อนโยน (tender-mindedness)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นให้ความสำคัญกับการเป็นมนุษยชาติ ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่มีความรู้สึกเมตตาผู้อื่น ตัดสินใจลงความเห็นต่างๆ โดยให้หลักฐานอย่างแข็งแกร่งโดยไม่คำนึงถึงความเมตตา ปราบหรือหลักมนุษยธรรมเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ

5. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) หมายถึง การมีความสามารถ (competence) ความเป็นระเบียบ (order) การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ (dutifulness) การมีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement striving) ความมีวินัยในตนเอง (self-discipline) และความสุขุมรอบคอบ (deliberation)

5.1 การมีความสามารถ (competence)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีความสามารถมีเหตุผลมีไหวพริบมองการไกล มีประสิทธิภาพในการทำสิ่งต่างๆ มีการเตรียมการสำหรับจัดชีวิตตน ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่มีความเข้าใจในความสามารถของตนเองไม่มีการเตรียมการและมักทำสิ่งต่างๆ ไปอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม

5.2 ความเป็นระเบียบ (order)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูงคือ มีระเบียบและมีการจัดระบบที่ดี ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่มีความสามารถในการจัดระบบ เป็นพวกที่ไม่มีระเบียบแบบแผนและถ้าได้คะแนนต่ำมาก ๆ มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกภาพผิดปกติ

5.3 การมีความรับผิดชอบในหน้าที่ (dutifulness)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ ยึดมั่นตามหลักจริยธรรม มีศีลธรรมเป็นหลัก ประจําใจลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนต่อเรื่องราวต่างๆ และมีส่วนทำให้มีลักษณะไม่น่าเชื่อถือ

5.4 การมีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement-string)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูงคือ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าและลงมือทำอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีความขยันหมั่นเพียร มีเป้าหมายหรือทิศทางของชีวิต ถ้าได้คะแนนสูงมากจะเป็นประเภททุ่มเทให้กับงานหรือพวกติดงาน ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำคือ เชื่องช้าเฉื่อยชา ขี้เกียจ ไม่มีแรงขับเคลื่อนความต้องการความสำเร็จ ไม่มีความทะเยอทะยาน

5.5 ความมีวินัยต่อตนเอง (self-discipline)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ มีความสามารถเริ่มต้นงานและดำเนินงานจนแล้วเสร็จแม้ว่าจะต้องเผชิญกับความเบื่อหน่าย ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนต่ำ คือ เป็นคนผลัดวันประกันพรุ่งหมดกำลังใจได้ง่าย ไม่สามารถควบคุมตนเองเพื่อทำในสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผล

5.6 ความสุขุมรอบคอบ (deliberation)

ลักษณะผู้ที่ได้คะแนนสูง คือ คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำ สุขุมรอบคอบระมัดระวัง ลักษณะที่ได้คะแนนต่ำ คือ ชอบทำอย่างเร่งรีบ ลวกๆ มักจะพูดหรือกระทำโดยไม่คิดถึงผลที่จะตามมา แต่ถ้ามองในแง่ดี ผู้ที่ได้คะแนนต่ำมีสัญชาตญาณและตัดสินใจอย่างรวดเร็วเมื่อมีความจำเป็น (Costa & McCrae. 1992 : 14-18)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของคอस्ताและแมคเกรในชุด NEO Five – Factor Inventory (NEO – FFI) ที่ประเมินจากการรายงานตนเอง (Self-report) ในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่ง นิยะดา จิตต์จรัส และ นันทา สุรักษา แปลและดัดแปลงมาเป็นฉบับภาษาไทยผ่านการตรวจสอบจากแมคเกร ว่าสอดคล้องกับต้นฉบับ มีจำนวน 60 ข้อ เหมาะที่จะใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อจำกัดของเวลาแต่สามารถได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของบุคลิกภาพ เนื่องจาก คอस्ताและแมคเกร ได้นำแบบสอบถามชุด NEO-FFI ไปหาความสัมพันธ์กับแบบสอบถามชุด NEO-PI-R กลุ่มตัวอย่าง 405 คน พบว่า ในแต่ละองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ .93 .90 .94 .88 และ .89 ในบุคลิกภาพแบบห้วนไหวทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ตามลำดับ (Costa & McCrae.1992 : 53) และผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ NEO Five – Factor Inventory (NEO – FFI) นี้ไปหาความเชื่อมั่นในกลุ่มอาชีพตำรวจ จำนวน 30 คน พบว่ามีความเชื่อมั่น .75, .57, .45, .60, .82. ในบุคลิกภาพแบบห้วนไหวทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ตามลำดับ

หนึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ คำว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์(Emotional stability) แทน บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์(neuroticism) ของคอสตาและแมคเกร(Costa & McCrae. 1992) และการให้คะแนนในองค์ประกอบนี้จะให้คะแนนในความหมายที่ตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (neuroticism) เพื่อให้บุคลิกภาพในองค์ประกอบนี้มีความสอดคล้องกับตัวแปรบุคลิกภาพด้านอื่นๆ ในการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต พบว่า มีการศึกษาในต่างประเทศพอสมควร แต่ของประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาโดยตรง ผู้วิจัยขอนำเสนองานวิจัยในต่างประเทศก่อน ดังนี้

ริฟและชมัท (Ryff & Schmutte. 1997) ได้ศึกษาบุคลิกภาพและความพึงพอใจในชีวิต โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบของ คอสตาและแมคเกร (Costa & McCrae. 1992) กับแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตของ ริฟ (Ryff. 1989) ใน 6 ด้าน คือ การยอมรับตนเอง (self- acceptance) การมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (positive relations other) ความเป็นตัวของตัวเอง (autonomy) ความสามารถในการควบคุมและจัดกระทำกับสิ่งแวดล้อม (environment mastery) การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต (purpose in life) และความเจริญทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (personal growth) ศึกษาในกลุ่มอายุ 44- 65 ปี พบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว(Extraversion) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตในทุกมิติ ตามลำดับ ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness to experience) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตเพียงด้านเดียวคือ ด้านการเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจ

คิงและบรอยเยส (King & Broyles. 1997) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความปรารถนา เพศ บุคลิกภาพ และความพึงพอใจในชีวิต โดยบุคลิกภาพใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ FFI (Costa & McCrae. 1992) และแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิตประกอบด้วย

1. Life Orientation task ของ Scheies & Carrer. (1985) ใช้ในการประเมินการมองโลกในแง่ดี (Optimism)
2. แบบประเมิน Life satisfaction with life scale ของ Diener, Emomon, Larsen & et.al. ในการประเมินความพึงพอใจในชีวิตทั่วไป ซึ่งพบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) มีความสัมพันธ์กับความปรารถนาในความสามารถทางสังคม (Sociability) และความปรารถนาต่อความสามารถทางอารมณ์ (Emotion stability) โดยที่ คิงและบรอยเยส ให้เหตุผลว่าการที่เขามีความปรารถนาเช่นนี้ เนื่องจากต้องการลดอาการทางจิตที่ผิดปกติและผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความปรารถนาต่อความยินยอม

อ่อนโยน และความรู้สึกด้านบวก ส่วนบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตในด้านความปรารถนาในการที่จะมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตในด้านความระมัดระวังตัว บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความปรารถนาที่จะเปิดรับประสบการณ์ ส่วนบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความปรารถนาด้านการระมัดระวังตัวและมีความสัมพันธ์ทางลบกับความปรารถนาด้านสังคมและความปรารถนาด้านเปิดรับประสบการณ์

เกรบ (Watson & Clark. 1992 : 447 ; citing Carp.1985) ได้ทำการศึกษาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสุขในกลุ่มผู้สูงอายุในบ้านพักคนชรา พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรายงานความสุข ส่วนบุคลิกภาพแบบห่วงใยทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรายงานความสุข และเกรบ (Carp) ยังพบว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีความสัมพันธ์กับการรายงานความสุข ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างกับบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกเป็นสุข

รอดริเกซและเชิร์ช (Rodriguez & Church. 2003) ได้ทำการศึกษาโครงสร้างของบุคลิกภาพกับความรู้สึกในชาวเม็กซิกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำนวน 3,351 คน อายุเฉลี่ย 20 ปี โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ Big Five Inventory (BFI) พบว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ด้านบวกกับความรู้สึกด้านบวก (Positive affect) และมีความสัมพันธ์ด้านลบกับความรู้สึกด้านลบ (Negative affect) เมื่อเข้าสู่สมการทำนายพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์สามารถทำนายความรู้สึกด้านบวกได้ แต่ไม่สามารถทำนายความรู้สึกด้านลบได้ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวกและเมื่อเข้าสู่สมการทำนาย พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวสามารถทำนายความรู้สึกด้านบวกได้ บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับกลางๆ กับความรู้สึกด้านบวก และเมื่อเข้าสู่สมการทำนายพบว่า สามารถทำนายความรู้สึกด้านบวกได้ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับกลางๆกับความรู้สึกด้านบวก และเมื่อเข้าสู่สมการทำนายพบว่า ไม่สามารถทำนายความรู้สึกด้านบวกได้

เบนเน็ต มาติน และ คาราจิตาพากลู เอกอน (Benet- martinez & Karakitapoglu-aygon 2003) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ และวัฒนธรรมที่ทำนายความพึงพอใจในชีวิต เปรียบเทียบกันระหว่างเอเชียอเมริกันและอเมริกันยุโรป โดยใช้ประชากรทั้งหมด 321 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย อายุเฉลี่ย 20 ปี แบบประเมินบุคลิกภาพที่ใช้คือ Big Five Inventory (BFI) ของ Benet-Martinez & John (1998) ส่วนแบบประเมินสุขภาวะเชิงจิตที่ใช้คือ

1. Rosenberg Self- Esteem Scale ของ Rosenberg. (1965)
2. Satisfaction With Life Scale ของ Diener et.al. (1985)
3. Satisfaction With Family and Friends
4. UCLA Loneliness Scale ของ Hays & DiMatteo. (1987)

พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตโดยได้รับอิทธิพลจากความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในเพื่อน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว(Extraversion) มีความพึงพอใจในชีวิตโดยได้รับอิทธิพลจากความพึงพอใจในเพื่อน บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) มีความพึงพอใจในชีวิตโดยได้รับอิทธิพลความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) มีความพึงพอใจในชีวิตโดยได้รับอิทธิพลจากความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

วัตสันและคลาร์ก (Watson & Clark.. 1992 : 441-473) ศึกษาบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 1,328 คน เครื่องมือที่ใช้ประเมินบุคลิกภาพคือ แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของ Goldberg (1983) และแบบประเมินความรู้สึก ใช้แบบ PA,NA Schedule ของ Watson,Clark & Tellegen. (1988) ซึ่งเป็นการรายงานตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกด้านบวกและความรู้สึกด้านลบ (Positive affect and Negative affect) พบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านลบ (Negative affect) มีสหสัมพันธ์เท่ากับ .58 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกด้านบวกเท่ากับ -.29 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (extraversion) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกด้านลบ เท่ากับ -.13 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวก เท่ากับ .52 บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวก เท่ากับ .44 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกด้านลบ เท่ากับ -.13 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวกในระดับกลางๆ เท่ากับ .21 และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกด้านลบ เท่ากับ -.23 และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวกในระดับกลางๆ เท่ากับ 0.37

คอสตาและแมคเกร (watson & Clark. 1992 : 447-448 ; citing Costa & McCrae. 1991) ได้ทำการศึกษาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความรู้สึกด้านบวกและความรู้สึกด้านลบ ซึ่งได้จากการรายงานตนเองในความรู้สึกของตนเองและการประเมินจากคู่สมรส ซึ่งได้ผลที่คล้ายคลึงกันและพบว่า บุคลิกภาพแบบหวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) มีความสัมพันธ์อย่างสมบูรณ์กับความรู้สึกด้านลบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวก

ลู, ชิน, ลินและ จู (Lu, Shih, Lin & Ju. 1997 : 453-462) ได้ทำการศึกษาลักษณะของบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับความสุข ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 600 คน อายุระหว่าง 18 – 65 ปี เครื่องมือที่ใช้คือ

1. แบบประเมินความสุข (Chinese Happiness Inventory:CHI)
2. แบบประเมินสถานการณ์ในชีวิต (Life Events)
3. แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม(Social Support)
4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ ของ Eysenck & Eysenck (1975)

จากการศึกษา พบว่า บุคลิกภาพแบบหว้นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุขทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งโดยทางตรงนั้นผู้ศึกษาให้เหตุผลว่า บุคลิกภาพแบบหว้นไวนั้น โดยระบบทางสภาวะทางจิตใจนั้นไม่สามารถที่จะกำจัดหรือยับยั้งความรู้สึกในด้านลบที่เกิดขึ้นภายในได้ และผลทางอ้อมคือ บุคลิกภาพแบบหว้นไวนั้น มีความสัมพันธ์ด้านลบกับความสุข เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ด้านลบที่เกิดขึ้นในชีวิต (Negative Life Events) ส่วนบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวกและความสุขโดยได้รับอิทธิพลจากการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม โดยผู้ศึกษาให้เหตุผลว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวนั้นจะมีทักษะและความสามารถทางสังคมดี และจากการศึกษาของลูในปี 1995 พบว่า ในสังคมชาวจีนนั้นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวจะได้รับการสนับสนุนทางสังคมค่อนข้างมาก

ลู (Lu.1995 :352) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในชีวิตกับสภาวะเชิงจิต(Subjective Well-being) ของคนไต้หวันจากการสำรวจในกลุ่มตัวอย่าง 581 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ ของ Eysenck & Eysenck. (1975) และ แบบประเมินสุขภาวะเชิงจิตประกอบด้วย

1. แบบประเมิน Life stress ของ Holmes & Rahe (1967)
2. แบบประเมิน Social support ของ Barrera.(1985)
3. แบบประเมินความสุข (Oxford Happiness Inventory ของ Aryyle & Lu. 1991)

พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) มีความสัมพันธ์กันสูงกับความพึงพอใจในชีวิตขณะเดียวกันบุคลิกภาพแบบหว้นไหว (Neuroticism) มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความพึงพอใจในชีวิตและความสุข

ลูคัสและคณะ (Robbins & Kliever. 2003 : 320 ; citing Lucas et.al. 1998) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพและความรู้สึกด้านบวกพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกด้านบวก ซึ่งความรู้สึกด้านบวกนั้นได้ถูกนำมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการประเมินความพึงพอใจในชีวิต(Locus, Diener & Suh. 1996 : 616)

สำหรับในประเทศนั้นผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตยังไม่พบโดยตรง ผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียง คือความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงาน เนื่องจากมีการศึกษาไว้มากมาย ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับความพึงพอใจในชีวิต (Jewel. 1998 ; citing Judgy & Watanabe. 1994) ดังเช่น จากการศึกษาของ จี๊ดจ๊ และคณะ

(นฤมล ผ่องใส. 2542 ; อ้างอิงจาก Judge & et.al. 1994) ศึกษาความพึงพอใจในชีวิต กับ ความพึงพอใจในงาน พบว่า ความพึงพอใจในงานกับความพึงพอใจในชีวิต มีความสัมพันธ์กัน และมีผลซึ่งกันและกัน ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยไว้ดังนี้

ชิตาพร เลี้ยงวิจิตร (2545) ศึกษาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน ของพนักงานรายวันระดับปฏิบัติการที่ทำงานในสายงานการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม แห่งหนึ่ง พบว่าบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนและบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความพึงพอใจในงาน ส่วนบุคลิกภาพแบบหัวน้าวทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความพึงพอใจในงาน และเมื่อเข้าสู่สมการทำนายพบว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนและบุคลิกภาพ แบบหัวน้าวทางอารมณ์สามารถทำนายความพึงพอใจในงานได้

ทวีพร มั่นชวนนท์ (2542) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และ บุคลิกภาพแบบเก็บตัวกับความพึงพอใจในงานของตำรวจ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ ตำรวจ พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานโดยรวม

ณัฐพร ลัทธยาพร (2535) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ กับความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ พบว่าบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อารยา ธนประสิทธิ์พัฒนา. (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ EPQ (Eysenck) กับความพึงพอใจในงาน พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความพึงพอใจในงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เชอริ ทองเพ็ญ. (2537) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกล้วสภาพการสูง อายุ ความเข้มแข็งในการมองโลก การระลึกถึงความหลัง การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัย ทางชีวสังคมกับความผาสุกในชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลิกภาพแบบเข้มแข็งในการมองโลกมีความสัมพันธ์กับความผาสุกในผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .001

สมจิต หนูเจริญกุล,ประคอง อินทรสมบัติและพรรณวดี พุรวัดนะ (2531. 179-189) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสิ่งรบกวนในชีวิตประจำวัน ความเข้มแข็งในการมองโลกและการรับรู้ ถึงความผาสุกในชีวิตของอาจารย์พยาบาลภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 23 คน โดย รูปแบบการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ใช้แบบทดสอบความเข้มแข็งในการมองโลก แบบประเมินสิ่งรบกวนในชีวิตประจำวันและแบบประเมินความผาสุกในชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ความเข้มแข็งในการมองโลกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05

ศรัณญา เบญจกุล (2538) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง แรงสนับสนุนทางสังคม และการปรับตัวของผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายไต แบบประเมินการปรับตัว ประกอบด้วย การปรับตัวด้านร่างกาย การปรับตัวด้านจิตสังคม อัตมโนทัศน์ บทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์ พี่พาระหว่างกัน พบว่า บุคลิกภาพแบบเข้มแข็ง มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวเฉพาะด้านจิตสังคมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คุณลักษณะบุคลิกเข้มแข็งในการมองโลกตามกรอบแนวคิดของโคโบซ่า (เชอร์รี่ ทองเพ็ญ 2537 ; อ้างอิงจาก Kobosa. 1979) ได้แก่ 1) การควบคุม คือเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือสถานการณ์ต่างๆ 2) ความมุ่งมั่น เป็นลักษณะมีความสามารถ ความตั้งใจในการทำกิจกรรมต่างๆ 3) ความท้าทาย เป็นลักษณะที่บุคคลรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความตื่นเต้น ท้าทาย จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพแบบเข้มแข็งในการมองโลกเป็นองค์ประกอบที่ผสมผสานของบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบและบุคลิกภาพแบบแสดงตัวของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ กล่าวคือ การควบคุม และความมุ่งมั่น เทียบได้กับบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ส่วนความท้าทายเทียบได้กับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ พอสรุปได้ว่าทุกองค์ประกอบของบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ส่วนงานวิจัยในประเทศยังไม่พบโดยตรงจึงไม่สามารถสรุปได้ชัดเจน แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในงาน ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจน เนื่องจากว่าลักษณะความสัมพันธ์นั้น ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของงานด้วยเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าลักษณะของงานตำรวจนั้น โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของตำรวจ ไว้ 4 ประการ 1.ให้บริการช่วยเหลือดูแลทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน 2.รักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อประโยชน์สุขให้กับประชาชน 3. ดูแลผลประโยชน์ของสาธารณะ 4. รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด (ยิ่งยศ สุวรรณ. 2545 : 1) ดังนั้นคุณลักษณะของตำรวจนั้นจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนมีใจรักบริการ เอื้ออาทร เป็นมิตร มีความสุขุมรอบคอบ สามารถควบคุมแรงกระตุ้นภายในและภายนอกตน ตลอดจนวิหยาการใหม่ๆให้ทันยุคสมัยที่เกิดขึ้น ดังนั้นโดยคุณลักษณะดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

1. บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

3. บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

4. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

5. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

6. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจได้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตและระดับความพึงพอใจในชีวิตของข้าราชการตำรวจ โดยผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - ลักษณะของเครื่องมือ
 - เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย
 - การหาคุณภาพของเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ คือ ตำรวจเพศชาย ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 11 สถานี ประกอบด้วย สถานีตำรวจบางพลัด สถานีตำรวจบางกอกน้อย สถานีตำรวจบางยี่ขัน สถานีตำรวจบางขุนนนท์ สถานีตำรวจบางเสาธง สถานีตำรวจบางกอกใหญ่ สถานีตำรวจศาลาแดง สถานีตำรวจท่าพระ สถานีตำรวจตลิ่งชัน สถานีตำรวจธรรมศาลา สถานีตำรวจบรมมงคล เป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 257 นาย ชั้นต่ำกว่าสัญญาบัตร 1185 นาย รวมทั้งหมด จำนวน 1442 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ คือ ตำรวจ เพศชาย ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2547 แบ่งชั้นตำรวจได้นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 56 นายและต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร 257 นาย โดยจับฉลากเลือกสถานีตำรวจมาจำนวน 5 สถานี และเลือกกลุ่มตัวอย่างตำรวจตามสัดส่วนของประชากรแต่ละสถานีจนได้ครบตามจำนวน 313 คน โดยมีขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (ประคอง กรรณสูตร 2529 :10) ได้กลุ่มตัวอย่างขนาด 313 คน
2. คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนก ระดับชั้นยศของตำรวจ ตามสัดส่วนของแต่ละชั้นยศได้จำนวน 313 คน เป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตร 56 นาย และต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรเป็น 257 นาย

3. ทำการสุ่มสถานีตำรวจที่จะศึกษาโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลากเลือก สถานีตำรวจ มา 5 สถานี ได้แก่ สถานีตำรวจบางพลัด สถานีตำรวจ สถานีตำรวจบางยี่ขัน สถานีตำรวจบางขุนนนท์ สถานีตำรวจ บางกอกน้อย สถานีตำรวจตลิ่งชัน

4. สุ่มเลือกตำรวจที่จะศึกษาจากสถานีตำรวจที่ถูกเลือกเป็นตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละสถานีตำรวจ จำแนกตามชั้นยศ สัญญาบัตรและต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานีและชั้นยศของตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7

สถานีตำรวจนครบาล	กลุ่มประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	สัญญาบัตร	ประทวน	รวม	สัญญาบัตร	ประทวน	รวม
บางพลัด	28	142	170	11	55	66
บางยี่ขัน	34	147	181	13	56	69
บางขุนนนท์	22	82	140	8	32	40
บางกอกน้อย	29	121	150	11	47	58
บางกอกใหญ่	21	104	125	-	-	-
บางเสาธง	20	95	115	-	-	-
ท่าพระ	21	98	119	-	-	-
ตลิ่งชัน	36	173	209	13	67	80
ธรรมศาลา	25	121	146	-	-	-
ศาลาแดง	13	71	84	-	-	-
บวรมงคล	8	31	39	-	-	-
รวม	257	1185	1142	96	257	313

ที่มา : ข้อมูลมาจากการงาน 2 (กำลังพล) กองอำนวยการ กองบังคับการตำรวจนครบาล 7

ตรวจสอบเมื่อ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2547

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ตอนคือ

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงาน สถานภาพ
2. แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ
3. แบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ตัวอย่างแบบสอบถาม

เมื่ออ่านข้อความต่อไปนี้ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

1. ระดับการศึกษา
 - () ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี
2. ยศ.....
3. สถานภาพ
 - () โสด
 - () สมรส.

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบวัด NEO – FFI (NEO Five- Factor Inventory) คอสตาและแมคเกร (Costa & McCrae. 1992) ซึ่งวัดบุคลิกตามทฤษฎีบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบแบบวัดนี้ นิยะดา จิตต์จรัส ได้รับอนุญาตจากสำนักพิมพ์ PAR (Psychological Assessment Resources, Inc) เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แบบทดสอบนี้ และได้ทำการแปลเป็นภาษาไทยและแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ (Back Translation) โดยผ่านการตรวจสอบการแปลจาก McCrae ว่าสอดคล้องกับต้นฉบับ มีลักษณะเครื่องมือให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้ผู้เลือกตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จากไม่จริงเลย ถึง จริงมากที่สุดหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่จริงเลยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยครอบคลุม 5 ตัวแปรและแต่ละตัวแปรประกอบด้วยคำถาม 12 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 ข้อ (นิยะดา จิตต์จรัส และนันทา สุรักษา. 2545)

ตัวอย่างแบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าเป็นจริงสำหรับท่านเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดโดยตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ และกรุณาตอบทุกข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	จริงมากที่สุด หรือเห็นด้วย อย่างยิ่ง	ค่อนข้าง จริงหรือ ค่อนข้าง เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ หรือเฉยๆ	ไม่ค่อยจริง หรือไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่จริงเลย หรือไม่เห็น ด้วยอย่างยิ่ง
บุคลิกภาพมั่นคงทางอารมณ์ 1. ข้าพเจ้าไม่ใช่คนขี้วิตกกังวล (เป็นข้อความเชิงบวก)					
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว 2. ข้าพเจ้าชอบผู้คนส่วนใหญ่ ที่ ได้พบ (เป็นข้อความเชิงบวก)					
บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง 3. ข้าพเจ้าไม่ชอบเสียเวลาไป กับความคิดเพ้อฝัน (เป็นข้อความเชิงลบ)					
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน 4. ข้าพเจ้าพยายามมีอัธยาศัย กับทุกคนที่ข้าพเจ้าพบ (เป็นข้อความเชิงบวก)					
บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ 5. ข้าพเจ้าเก็บรักษาสีของของ ข้าพเจ้าไว้อย่างเป็นระเบียบ และสะอาดเรียบร้อย (เป็นข้อความเชิงบวก)					

เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

การให้คะแนนแบบวัดในกรณีเป็นข้อความเชิงบวก

ไม่จริงเลยหรือไม่เห็นด้วย	ให้ 0 คะแนน
ไม่ค่อยจริงหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่แน่ใจหรือเฉยๆ	ให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริงหรือค่อนข้างเห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
จริงมากที่สุด หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน

ในกรณีที่คะแนนวัดในกรณีเป็นข้อความเชิงลบก็จะให้กลับกัน

ไม่จริงเลยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน
ไม่ค่อยจริงหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 3 คะแนน
ไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ	ให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริงหรือค่อนข้างเห็นด้วย	ให้ 1 คะแนน
จริงมากที่สุด หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนบุคลิกภาพ

การรวมคะแนนจะเป็นคะแนนรายด้านโดยแต่ละด้านมีคะแนนระหว่าง 0-48 คะแนน

ความหมายของคะแนน สำหรับบุคลิกภาพในแต่ละด้าน ผู้ที่ได้คะแนนมากกว่าแสดงว่าบุคคลนั้นมีคุณลักษณะของบุคลิกภาพในด้านนั้นมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อยกว่า

ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบ NEO-FFI

แบบทดสอบ NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) ของ คอสตาและแมคเกร (Costa ; & McCrae. 1992) มีข้อคำถาม 60 ข้อ ซึ่งคอสตาและแมคเกร ได้รายงานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยได้นำไปหาค่าความสัมพันธ์กับแบบทดสอบบุคลิกภาพชุดใหญ่คือ NEO-PIR (Revised NEO Personality) ซึ่งมีข้อคำถาม 240 ข้อ พบว่ามีความสัมพันธ์แต่ละด้านสูง มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ .93 , .90 , .94 , .88 และ .89 .ในบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional Stability) หรือหวั่นไหวทางอารมณ์ (Neuroticism) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Conscientiousness) ตามลำดับ (Costa & McCrae. 1992 : 53)

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต แต่ละข้อความเป็นดังนี้

เมื่อเป็นข้อความทางบวก (แสดงถึงความพอใจสูงสุด)

ถ้าตอบในช่อง ที่ 1	ได้ 7 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 2	ได้ 6 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 3	ได้ 5 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 4	ได้ 4 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 5	ได้ 3 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 6	ได้ 2 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 7	ได้ 1 คะแนน

เมื่อเป็นข้อความทางลบ (แสดงถึงความพึงพอใจต่ำ)

ถ้าตอบในช่อง ที่ 1	ได้ 1 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 2	ได้ 2 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 3	ได้ 3 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 4	ได้ 4 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 5	ได้ 5 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 6	ได้ 6 คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ที่ 7	ได้ 7 คะแนน

การแปลผลคะแนน ผู้ตอบแต่ละคนได้คะแนนรวมระหว่าง 19 – 133 คะแนน และแบ่งระดับความพึงพอใจในชีวิตออกเป็น 3 ระดับ คือ สูง กลาง ต่ำ โดยวิธีการหาความกว้างของอัตราภาคชั้นโดยใช้สูตร การหาความกว้างของอัตราภาคชั้นตาม รัตนา ศิริพานิช (2533 : 9)

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราภาคชั้น} &= \text{พิสัย} / \text{จำนวนชั้น} \\
 &= \text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด} / \text{จำนวนชั้น} \\
 &= 7 - 1 / 3 \\
 &= 2
 \end{aligned}$$

ได้เกณฑ์ความพึงพอใจในชีวิตดังนี้

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 – 3.00 หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตในระดับ ต่ำ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.01 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5.01 – 7.00 หมายถึงความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูง

คุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจในชีวิต

สุพจน์ พันธนีเยะ (2542) ได้นำแบบประเมินนี้ไปหาความเชื่อมั่นในกลุ่มอาชีพครูพบว่า มีความเชื่อมั่น 0.97 และผู้วิจัยได้นำแบบประเมินที่ได้มาจาก สุพจน์ พันธนีเยะ (2542 : 63) ทั้ง 19 ข้อ มาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มี ลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจ จำแนกรายข้อโดยใช้ Item total Correlation เลือกข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .32 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทั้ง 19 ข้อ แต่ละข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .46 ถึง .96 และนำทั้ง 19 ข้อ มาหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ $\alpha = 0.90$

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ข้าราชการตำรวจเพศชายประกอบ ด้วยชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนคร บาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปี พ. ศ. 2547

2. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อทำหนังสือถึงผู้กำกับการ สถานีตำรวจในสถานีตำรวจ 5 สถานี ที่ได้จากการสุ่มตามที่กำหนดไว้ข้างต้น เพื่อขออนุญาต ในการเก็บข้อมูล

3. เข้าพบผู้กำกับแต่ละ สถานี เพื่อขอความร่วมมือ ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขอบเขตในการศึกษารั้งนี้

4. นำแบบสอบถามมอบให้แก่ ผู้กำกับการในแต่ละสถานี ตามจำนวนที่กำหนดไว้ และให้ผู้กำกับติดต่อประสานงานในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่ 26 ธันวาคม 2546 ถึง 20 มกราคม 2547 และหลังจากนั้นผู้วิจัยมารับแบบสอบถามคืน

5. รับแบบสอบถามคืนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

6. นำข้อมูลที่ได้มา ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง ก่อนนำข้อมูลที่ได้ไป วิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามความต้องการแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของคำตอบ แล้วนำไปลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ซึ่งมีการวิเคราะห์รายละเอียดดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละของคะแนน ลักษณะส่วนบุคคล บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ความพึงพอใจในชีวิต ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

2. หาค่าความสัมพันธ์ของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 - 5

3. วิเคราะห์อำนาจการทำนายของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ในการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 6

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ เขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 โดยสุ่มเลือกสุ่มสถานีตำรวจ มา 5 สถานี และเลือกตัวอย่างตำรวจตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละสถานี และแจกแบบสอบถามไปตามสัดส่วนที่กำหนดรวมทั้งสิ้น 365 ชุด จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ตามเป้าหมายที่กำหนด คือ 313 คน เพื่อให้การแปลความหมายในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนกลุ่มประชากร
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์ของการทำนาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาค้นคว้าเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการตำรวจ เพศชาย ทั้งชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ประกอบด้วย สถานีตำรวจบางพลัด สถานีตำรวจบางยี่ขัน สถานีตำรวจบางขุนนนท์ สถานีตำรวจบางกอกน้อย สถานีตำรวจตลิ่งชัน จำนวนทั้งสิ้น 313 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่า จำนวน และ(เปอร์เซ็นต์) ตำรวจจำแนกตามชั้นยศ การศึกษา สถานภาพ อายุ

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	ชั้นสัญญาบัตร	ชั้นประทวน	รวม
ระดับการศึกษา			
สูงกว่าปริญญาตรี	7 (2.2)	-	7 (2.2)
ปริญญาตรี	46 (14.7)	61 (19.5)	107 (34.2)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2 (0.6)	197 (62.9)	199 (63.6)
อายุ			
20 – 30 ปี	20 (6.4)	55 (17.6)	75 (24)
31 – 40 ปี	20 (6.4)	114 (36.4)	134 (42.8)
41 – 60 ปี	15 (4.8)	89 (28.4)	104 (33.2)
สถานภาพ			
โสด	23 (7.3)	56 (17.9)	79 (25.2)
สมรส	32 (10.2)	202 (64.6)	234 (74.8)
รวม	55(17.6)	258 (82.4)	313 (100)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

จากตาราง 2 กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดมีจำนวนทั้งสิ้น 313 คน เมื่อจำแนกตามชั้นยศ พบว่า ชั้นสัญญาบัตรมีจำนวน 55 คน คิดเป็น 17.6% ชั้นประทวนมีจำนวน 258 คน คิดเป็น 82.4%

ชั้นสัญญาบัตร มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 20 คน และ 31 – 40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็น 6.4 % อายุ 41 – 60 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็น 4.8% สถานภาพส่วนใหญ่ สมรสแล้ว จำนวน 32 คน คิดเป็น 10.2 % โสด จำนวน 23 คน คิดเป็น 7.3 % การศึกษาส่วน

ใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็น 14.7 % สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็น 2.2 % ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็น 0.6 %

ชั้นประทวน อายุ อยู่ระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็น 17.6 % อายุระหว่าง 31 – 40 ปีจำนวน 114 คน คิดเป็น 36.4 % อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็น 28.4% สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 202 คน คิดเป็น 64.5 % โสด จำนวน 56 คน คิดเป็น 17.9% การศึกษาขั้นสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 197 คน คิดเป็น 62.9% ปริญญาตรี จำนวน 61 คน คิดเป็น 19.5 %

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจโดยกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	SD	N
ประทวน	5.20	0.77	258
สัญญาบัตร	5.61	0.71	55
รวม	5.27	0.77	313

กลุ่มหมายเหตุ เกณฑ์แบ่งระดับความพึงพอใจในชีวิต คือ
 ความพึงพอใจในชีวิตระดับสูง $\bar{X} = 5.01 - 7.00$
 ความพึงพอใจในชีวิตระดับกลาง $\bar{X} = 3.01 - 5.00$
 ความพึงพอใจในชีวิตระดับต่ำ $\bar{X} = 1.00 - 3.00$

จากตาราง 3 พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตของกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ กลุ่มรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.27 และเมื่อจำแนกตามชั้นยศพบว่า ชั้นสัญญาบัตรมี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.61 ส่วนชั้นประทวนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.20 ซึ่งอยู่ระหว่าง 5.01-7.00

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1-5 ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง ที่ 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

สถานีตำรวจนครบาล	ความพึงพอใจในชีวิต		
	สัญญาณบัตร	ประทวน	รวม
บุคลิกภาพมั่นคงทางอารมณ์	.602***	.534*** ✓	.534***
บุคลิกภาพแสดงตัว	.494***	.414***	.411***
บุคลิกภาพเปิดกว้าง	.355**	.173**	.214**
บุคลิกภาพอ่อนโยน	.448***	.488***	.482***
บุคลิกภาพมีสติรู้ผิดชอบ	.509***	.521***	.519*** ✓

** $p < .01$ *** $p < .001$

จากตาราง 4 พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต ของตำรวจในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ในกลุ่มรวม บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .534$) รองลงมาคือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r = .519$) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r = .482$) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = .411$) และบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r = .214$) ตามลำดับ

ในชั้นสัญญาณบัตรพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .602$) รองลงมาคือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r = .509$) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = .494$) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r = .448$) และบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r = .355$) ตามลำดับ

ในชั้นประทวน พบว่า บุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ ($r = .534$) รองลงมาคือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r = .521$) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r = .488$) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = .414$) และบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r = .173$) ตามลำดับ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r_{รวม} = .214$) ($r_{สัญญาณบัตร} = .355$) ($r_{ประทวน} = .173$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตจริง แต่ค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ เพื่อทดสอบ สมมติฐาน ข้อ 6 ที่ว่า “ องค์ประกอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิต ของตำรวจในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ ” ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 5– 10

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) และการทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (F) ในการใช้ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวม

ลำดับขั้นตัวทำนาย	R	R^2	F
มันคง	.534	.285	124.10***
มันคง,มีสติ	.606	.367	89.93***
มันคง,มีสติ,อ่อนโยน	.629	.395	67.31***
มันคง,มีสติ,อ่อนโยน,แสดงตัว	.644	.414	54.44***

มันคง = บุคลิกภาพแบบมันคงทางอารมณ์
แสดงตัว = บุคลิกภาพแบบแสดงตัว

มีสติ = บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ
อ่อนโยน = บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

p< .001

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น พบว่า บุคลิกภาพแบบมันคงทางอารมณ์ เป็นตัวแปรแรก que เข้าสู่สมการทำนาย โดยสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายเท่ากับ .285 แสดงว่า บุคลิกภาพแบบมันคงทางอารมณ์ สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 28.5%

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายในขั้นที่ 2 คือบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มเป็น .367 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมันคงทางอารมณ์ และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 36.7 %

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายที่ 3 คือบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มเป็น .395 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบและบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 39.5%

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายขั้นที่ 4 คือบุคลิกภาพแบบแสดงตัว สัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มเป็น .414 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 41.4 %

โดยสรุป ตัวแปรทำนายทั้ง 4 ตัว ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 41.4 % โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวทำนายทั้ง 4 ตัวกับตัวแปรเกณฑ์เท่ากับ .644

ตาราง 6 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย - บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ในคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) รวมทั้งผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจโดยกลุ่มรวม

ตัวทำนายบุคลิกภาพ	Beta	B	t
บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์	.280	.711	5.113***
บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ	.207	.512	3.601***
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	.190	.494	3.560***
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	.161	.470	3.159**

*** $p < .001$ ** $p < .01$

จากตาราง ที่ 6 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ตัวทำนายที่มีความสำคัญสูงสุดคือ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Beta = .280) รองลงมาคือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Beta = .207) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Beta = .190) และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Beta = .161)

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (F) ในการใช้ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในชั้นสัญญาบัตร

ลำดับขั้นตัวทำนาย	R	R^2	F
มั่นคง	.602	.362	30.097***
มั่นคง, มีสติ	.664	.441	20.532***
มั่นคง, มีสติ, อ่อนโยน	.706	.498	16.885**

มั่นคง= บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีสติ = บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ
อ่อนโยน = บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

*** $p < .001$

** $p < .01$

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการทำนาย โดยสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตชั้นสัญญาบัตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายเท่ากับ .362 แสดงว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 36.2 %

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนาย ขั้นที่ 2 คือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย เพิ่มขึ้น .441 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 44.1%

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายขั้นที่ 3 คือ บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเพิ่มขึ้น .498 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 49.8%

โดยสรุป ตัวทำนายทั้ง 3 ตัว ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้ 49.8% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวทำนายทั้ง 3 กับตัวแปรเกณฑ์เท่ากับ .706

ตาราง 8 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย - บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ในรูปของคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) รวมทั้งผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ตัวทำนายบุคลิกภาพ	Beta	B	t
บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์	.403	1.018	3.568***
บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ	.279	.762	2.528**
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	.254	.832	2.408**

***p < .001 **p < .01

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน พบว่า ตัวทำนายที่มีความสำคัญสูงสุด คือ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Beta = .403) รองลงมา คือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Beta = .279) และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Beta = .254) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (F) ในการใช้ตัวแปรบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในชั้นประทวน

ลำดับขั้นการทำนาย	R	R^2	F
มั่นคง	.534	.285	101.931***
มั่นคง, มีสติ	.604	.365	73.212***
มั่นคง, มีสติ, แสดงตัว	.625	.391	54.312***
มั่นคง, มีสติ, แสดงตัว, อ่อนโยน	.642	.412	44.379***

มั่นคง = บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์
แสดงตัว = บุคลิกภาพแบบแสดงตัว

มีสติ = บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ
อ่อนโยน = บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

***p < .001

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละชั้นพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสู่สมการทำนาย โดยสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นประทวนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายเท่ากับ .285 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 28.5%

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการทำนายขั้นที่ 2 คือบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายเพิ่มเป็น .365 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 36.5 %

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยในขั้นที่ 3 คือ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายเพิ่มเป็น .391 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ และ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 39.1%

ตัวแปรที่เข้าสู่สมการขั้นที่ 4 คือบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนายเพิ่มเป็น .412 โดยร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 41.2 %

โดยสรุป ตัวแปรทั้ง 4 ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 41.2% โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวทำนายทั้ง 4 ตัวกับตัวแปรเกณฑ์ เท่ากับ .642

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย - บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนในคะแนนดิบของ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) รวมทั้งผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว ในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นประทวน

ตัวทำนายบุคลิกภาพ	Beta	B	t
บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์	.279	.694	4.527***
บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ	.195	.465	3.000**
บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	.174	.514	3.090**
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	.184	.455	3.045**

p < .01 *p < .001

จากตาราง 10 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่าตัวทำนายที่มีความสำคัญ สูงสุดคือ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ (Beta = .279) รองลงมาคือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ (Beta = .195) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Beta = .184) และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Beta = .174) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 โดยจำแนกตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ การศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ปี พ.ศ 2547 ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
2. เพื่อศึกษาตัวทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 โดยใช้บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในสถานีตำรวจ สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ปี พ.ศ 2547 ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
3. บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
4. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
5. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
6. บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจได้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

วิธีการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตำรวจซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติปี พ.ศ. 2547 จำนวน 11 สถานี มีเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมด 1442 คน ซึ่งแบ่งตามชั้นยศ ประกอบด้วย ชั้นสัญญาบัตรจำนวน 257 คน ชั้นประทวน จำนวน 1185 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตำรวจเพศชายซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติปี พ.ศ. 2547 แบ่งชั้นตำรวจได้ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร 56 คน และชั้นประทวนได้ 257 คน โดยจับฉลากเลือกสถานีตำรวจมา จำนวน 5 สถานี และเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละสถานีจนได้ครบตามจำนวน 313 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ยศ สถานภาพ สมรส

ตอนที่ 2 แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ของ คอสตาและแมคเกร ในชุด NEO Five – Factor Inventory (NEO – FFI) ซึ่งนิยะดา จิตต์จรัส และ นันทา สุรักษา. (2545) แปลและดัดแปลงมาเป็นภาษาไทย โดยผ่านการตรวจสอบจาก McCrae ว่าสอดคล้องกับต้นฉบับ มีจำนวน 60 ข้อ แบบทดสอบนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วยข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยครอบคลุม 5 ตัวแปร คือ

1. บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีจำนวน 12 ข้อ
2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีจำนวน 12 ข้อ
3. บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีจำนวน 12 ข้อ
4. บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มีจำนวน 12 ข้อ
5. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีจำนวน 12 ข้อ

คอสตาและแมคเกร (Costa & McCrae. 1992) รายงานความเชื่อมั่นของแบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ แต่ละด้านมีค่าเท่ากับ .90, .78, .76, .86, .90 ตามลำดับ ส่วนผู้วิจัยไปหาความเชื่อมั่นในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75, .57, .45, .60, .82 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจในชีวิต จำนวน 19 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9054

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยดำเนินการดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของข้อมูลส่วนบุคคล ความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 1- 5
3. วิเคราะห์อำนาจการทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ โดยใช้บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบเป็นตัวทำนาย ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตในกลุ่มรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ ($r=.534$) และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r=.519$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจสูงสุด รองลงมาคือบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r=.482$) และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r=.411$) ตามลำดับ ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r=.214$) มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างต่ำกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ ชั้นสัญญาบัตร พบว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพทั้งห้าองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับ ดังนี้ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ ($r = .602$) บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r = .509$) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = .494$) และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r = .448$) ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r = .355$) ($p = .01$) ในชั้นประทวน พบว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับดังนี้ บุคลิกภาพ

เมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ ชั้นสัญญาบัตร พบว่าองค์ประกอบของบุคลิกภาพทั้งห้าองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับ ดังนี้ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ ($r = .602$) บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r = .509$) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = .494$) และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r = .448$) ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r = .355$) ($p = .01$) ในชั้นประทวน พบว่าองค์ประกอบของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เรียงตามลำดับดังนี้ บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ ($r = .534$) บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ ($r = .521$) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ($r = .488$) และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = .414$) ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ($r = .173$) ($p = .01$) ตามลำดับ

เมื่อเข้าสู่สมการทำนายพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวมได้ 41.4 % โดย พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ ทำนายได้สูงสุด รองลงมาคือ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ตามลำดับ

ส่วนบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ

เมื่อพิจารณาการทำนายในกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ พบว่า ในชั้นสัญญาบัตร บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้ 49.8 % ส่วนบุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง ไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้ ในกลุ่มชั้นประทวน พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจชั้นประทวนได้ 41.2%

ในการวิเคราะห์ยังพบผลที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้เพิ่มเติมคือ ระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจสังกัดเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ปี พ. ศ. 2547 โดยพบว่า ตำรวจมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง และเมื่อแยกศึกษาในกลุ่มย่อย พบว่า ตำรวจในชั้นสัญญาบัตรมีความพึงพอใจในชีวิตสูงกว่า ตำรวจในชั้นประทวนอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต ผลการวิจัย พบว่า

1.1 บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .534-.602 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์มากจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

1.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มระดับยศ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .001 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .411-494 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมากจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

1.3 บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .173-.355 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างมากจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

1.4 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .448-.488 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมากจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

1.5 บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .509-521 แสดงว่า ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบมากจะมีความพึงพอใจในชีวิตมาก

ในส่วนที่ พบว่าบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งกลุ่มรวมและย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ ในระดับที่สูงกว่าบุคลิกภาพองค์ประกอบอื่นๆนั้นอาจอธิบายได้ดังนี้ คือ โดยอาชีพตำรวจนั้น เป็นอาชีพที่ดำรงความสงบสุขและความปลอดภัยให้แก่ประชาชนเป็นพื้นฐานสำคัญ ดังนั้น ตำรวจต้องมีความกล้าหาญ เข้มแข็งและมีความอดทน ตลอดจนการเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่และในบางสถานการณ์ตำรวจนั้นจะต้องมีการใช้การตัดสินใจที่รวดเร็วและถูกต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ฉะนั้นโดยอาชีพจึงต้องการตำรวจที่มีบุคลิกภาพมั่นคง มีสติ สามารถควบคุมแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอกได้ดี มีความสุขุมรอบคอบ มีระบบระเบียบ และการวางแผนที่ดี มีความรับผิดชอบสูง ทำให้ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ และบุคลิก

ภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบมีความเหมาะสมในลักษณะของงานตำรวจ ทำให้ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบมีปรับตัวได้ไม่ยากในการทำงานและชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ง่าย ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ทำให้มีความก้าวหน้า เกิดความภาคภูมิใจและความสุข

นอกจากนี้ยังพบลักษณะอาชีพที่สำคัญอีกมุมมองหนึ่งของตำรวจ คือ การบริการ ดูแลทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน กล่าวคือ ลักษณะงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก ทั้งเพื่อนร่วมงานและประชาชน ตำรวจจะต้องมีลักษณะที่สำคัญคือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความร่าเริง มีความเป็นกันเองกับประชาชนและเพื่อนร่วมงาน มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจและคิดคำนึงถึงความรู้สึกผู้อื่น ดังนั้นตำรวจที่มีบุคลิกภาพในส่วนองค์ประกอบด้านแสดงตัวและองค์ประกอบด้านอ่อนโยนสูงทำให้เขาได้รับความสนับสนุนและร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ตลอดจนได้รับความยกย่องจากประชาชน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ จะเห็นได้ว่าโดยลักษณะของงานที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลคือการผสมผสานระหว่างงานกับชีวิตได้อย่างกลมกลืน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานอันนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ขณะเดียวกันในงานตำรวจดังที่กล่าวมาข้างต้นคือ การบริการประชาชนในลักษณะของการช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ แก้ปัญหาที่มีความแตกต่างกันไป ทำให้ตำรวจต้องมีลักษณะที่ต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานหรือต้องมีความเพิ่มพูนความรู้ตลอดจนวิทยาการใหม่ ๆ ให้ทันกับปัญหาร้อยแปดที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง จะเป็นบุคคลที่แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานและการแสดงแนวคิดที่แตกต่างจากเดิม จะช่วยทำให้การทำงานไม่น่าเบื่อ มีความสนุกสนานในการทำงานเนื่องจาก ลักษณะของการทำงานที่เหมาะสมกับตน ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนสามารถมองเห็นแนวทางการปรับปรุงการทำงานของตนได้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำงานจะต้องอยู่ในขอบเขตของอำนาจหน้าที่หรือกฎระเบียบและผู้บังคับบัญชา

เนื่องจากอาชีพตำรวจจะต้องยึดถือกฎระเบียบ แบ่งยศ แบ่งชั้น ทำให้เกิดการปิดกั้นความคิดที่สร้างสรรค์ เพราะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นพื้นฐาน ทำให้ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างนั้นเกิดความขัดแย้งภายในได้ง่ายและทำให้ตำรวจที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างนั้นมีความสุขในการทำงานได้ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานและระดับความพึงพอใจในชีวิตได้เช่นกัน จากเหตุผลดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พบผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันจริงแต่เป็นไปในลักษณะที่ต่ำ

2. การทำนายความพึงพอใจในชีวิตโดยใช้บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบและบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตในกลุ่มรวมได้ 41.4 % ส่วนกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ พบว่า ชั้นสัญญาบัตร บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติ

รู้ผิดชอบ และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 49.8 % ส่วนชั้นประทวน บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ 41.2 %

จากการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างไม่สามารถเข้าร่วมทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยตามตัวแปรจัดกลุ่มชั้นยศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตอย่างมีนัยสำคัญจริงแต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับที่ต่ำทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย คือ $r_{รวม} = .214$ $r_{สัญญาบัตร} = .355$ $r_{ประทวน} = .173$ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ริฟและชมัท, (Ryff & Schmutte. 1997) พบว่าบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตได้ ^{พหุคูณ}เนื่องจากบุคลิกภาพแบบเปิดกว้างนั้น มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตค่อนข้างน้อย ($r = .03$ ถึง $.17$) ขณะเดียวกันจากการศึกษาของ คอสตาและแมคเกร (Watson & Clark. 1992 :446 ;citing Costa & McCrae. 1984) พบว่า บุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกด้านบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ต่ำ ($r = .10$ ถึง $.25$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มชั้นสัญญาบัตร พบว่าบุคลิกภาพแสดงตัวไม่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตครั้งนี้ได้ เนื่องจากว่าบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบค่อนข้างสูงคือ ($r = .49$) ดังนั้นเมื่อบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบเข้าสมการทำนายได้แล้วบุคลิกภาพแบบแสดงตัวจึงไม่สามารถเข้าสู่สมการทำนายในครั้งนี้ได้อีก

3. ระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจ

ในการศึกษาเพิ่มเติมครั้งนี้ พบว่า ระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอยู่ในเกณฑ์ระดับที่สูง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าโดยอาชีพของตำรวจนับว่าเป็นค่านิยมหนึ่งในหน่วยงานราชการที่สังคมไทยนิยมใช้ในการประกอบอาชีพ ค่านิยม คือความเชื่อที่บุคคลยึดถือว่าสิ่งใดควรปฏิบัติและตัดสินใจกระทำกิจกรรมนั้นๆ เมื่อบุคคลได้เข้ามาอยู่ในอาชีพที่สังคมให้ความสนใจและยอมรับเป็นผลให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพซึ่งจะนำไปสู่ผลของการทำงานและมีผลต่อความสุขในการดำเนินชีวิตในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา เสงมาตี. (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตการทำงานของตำรวจ พบว่าค่านิยมต่อราชการและลักษณะงานที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมอยู่ในเกณฑ์ระดับสูงและยังพบความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมต่อราชการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของตำรวจอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ขณะเดียวกัน ยิ่งยศ สุวรรณ. (2545) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของตำรวจกองบัญชาการตำรวจนครบาล พบว่าตำรวจส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูงเนื่องจากเห็นว่าอาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มีเกียรติ มีอำนาจ และได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป

นอกจากนี้เมื่อแยกวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยพบว่า ตำรวจชั้นสัญญาบัตร มีความพึงพอใจในชีวิตในระดับที่สูงกว่าชั้นประทวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเนื่องจาก

โดยลักษณะหน้าที่การงานจะได้รับการยอมรับ ยกย่องมากกว่า และถ้ามีการศึกษาที่ดีก็จะช่วยส่งเสริมให้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่า เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในงานอันจะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตตามมาซึ่งสอดคล้องกับ ยิงยศ สุวรรณ. (2545) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของตำรวจจากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาระดับสูงต่อคุณภาพชีวิตในด้านการทำงานและคุณภาพชีวิตด้านสังคมของตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน พบว่าตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้รับการยกย่องทางสังคมสูงและมีโอกาสก้าวหน้าทางราชการสูงกว่าชั้นประทวน ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาต่อตำรวจชั้นประทวน พบว่า ตำรวจชั้นประทวนมีฐานะต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร เนื่องจาก เงินเดือนน้อย การศึกษาน้อย ส่วนคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน พบว่า ตำรวจชั้นประทวนมีหน้าที่รับผิดชอบสูงและปฏิบัติหน้าที่หนักกว่าชั้นสัญญาบัตร ขณะเดียวกัน เงินค่าตอบแทนและโอกาสก้าวหน้ากลับน้อยกว่าทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับที่สูงว่าองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านอื่นและสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจได้ดี ดังนั้นในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่สายงานตำรวจ นอกจากจะคำนึงถึงความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพที่เหมาะสม กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความสุขุมรอบคอบ มีระเบียบวินัย มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ยึดถือศีลธรรมจรรยาบรรณ และมีความสามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี
2. จากการศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจสังกัดเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ครั้งนี้ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ายินดีอย่างยิ่ง แต่นักบริหารไม่ควรประมาท เนื่องจากความพึงพอใจในชีวิตนั้นไม่มีวันหยุดนิ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องจากมีเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังพบปัจจัยภายนอกอื่นๆ อีกมากมายที่สามารถส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในชีวิต เช่น รายได้ สวัสดิการที่อยู่อาศัย ความสำเร็จในงาน ฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้ามีไม่เพียงพอ สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการทำงานหรือเกิดการดิ้นรนเสาะแสวงหาต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นการเสาะแสวงหาในทางที่ไม่ถูกต้อง ผลกระทบที่ตามมา คือ ความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของประเทศชาติ นอกจากนี้ความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง คือ 5.6 จากพิสัยคะแนน 1 ถึง 7 จะเห็นได้ว่า ยังมีช่วงโอกาสพัฒนามากระดับความพึงพอใจในชีวิตให้สูงต่อไปได้อีก

โดยลักษณะหน้าที่การงานจะได้รับการยอมรับ ยกย่องมากกว่า และถ้ามีการศึกษาที่ดีก็จะช่วยส่งเสริมให้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่า เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในงานอันจะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตตามมาซึ่งสอดคล้องกับ ยิงยศ สุวรรณโณ. (2545) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของตำรวจจากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงต่อคุณภาพชีวิตในด้านการทำงานและคุณภาพชีวิตด้านสังคมของตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน พบว่าตำรวจชั้นสัญญาบัตรได้รับการยกย่องทางสังคมสูงและมีโอกาสก้าวหน้าทางราชการสูงกว่าชั้นประทวน ส่วนความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาต่อตำรวจชั้นประทวน พบว่า ตำรวจชั้นประทวนมีฐานะต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร เนื่องจาก เงินเดือนน้อย การศึกษาน้อย ส่วนคุณภาพชีวิตด้านการทำงาน พบว่า ตำรวจชั้นประทวนมีหน้าที่รับผิดชอบสูงและปฏิบัติหน้าที่หนักกว่าชั้นสัญญาบัตร ขณะเดียวกัน เงินค่าตอบแทนและโอกาสก้าวหน้ากลับน้อยกว่าทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า บุคลิกภาพแบบมั่นคงทางอารมณ์และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้ผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับที่สูงว่าองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านอื่นและสามารถทำนายความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจได้ดี ดังนั้นในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่สายงานตำรวจ นอกจากจะคำนึงถึงความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพที่เหมาะสม กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความสุขุมรอบคอบ มีระเบียบวินัย มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ยึดถือศีลธรรมจรรยาบรรณ และมีความสามารถควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี
2. จากการศึกษาระดับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจสังกัดเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ครั้งนี้ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ซึ่งเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่ง แต่นักบริหารไม่ควรประมาท เนื่องจากความพึงพอใจในชีวิตนั้นไม่มีวันหยุดนิ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องจากมีเรื่องของอารมณ์และความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังพบปัจจัยภายนอกอื่น ๆ อีกมากมายที่สามารถส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในชีวิต เช่น รายได้ สวัสดิการที่อยู่อาศัย ความสำเร็จในงาน ฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้ามีไม่เพียงพอ สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการทำงานหรือเกิดการดิ้นรนเสาะแสวงหาต่อไป ซึ่งอาจจะเป็นการเสาะแสวงหาในทางที่ไม่ถูกต้อง ผลกระทบที่ตามมา คือ ความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของประเทศชาติ นอกจากนี้ความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง คือ 5.6 จากพิสัยคะแนน 1 ถึง 7 จะเห็นได้ว่า ยังมีช่วงโอกาสพัฒนาระดับความพึงพอใจในชีวิตให้สูงต่อไปได้อีก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตในระดับที่กว้างขึ้น เช่นศึกษากลุ่มตัวอย่างตำรวจทั่วประเทศ เพื่อเป็นตัวแทนของตำรวจอย่างแท้จริงและนำมาเป็นมาตรฐานในการคัดเลือกบุคลากรในสายงานตำรวจต่อไป
2. ควรมีการศึกษามุมมองของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตในสายอาชีพอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แตงมาดี. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจสังกัดโรงเรียนนายร้อยตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กันยา สุวรรณแสง.(2533).พัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว.กรุงเทพฯ : รวมสาส์น. ถ่ายเอกสาร.
- คำสั่งกรมตำรวจ. (2545). “ เรื่องการกำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจ”. ถ่ายเอกสาร.
- จริยาวัตร คมพยัภย์. (2537). การประชุมวิชาการทางการพยาบาลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในทศวรรษหน้า : “ ทิศทางและรูปแบบ ”. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชิตาพร เลี้ยงวิจิตร. (2545). ลักษณะของบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานและอัตราการขาดงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เชอรี ทองเพ็ญ. (2537). ความสัมพันธ์ระหว่างความกล้วสภาพการสูงอายุ ความเข้มแข็งในการมองโลก การระลึกถึงความหลัง การสนับสนุนทางสังคม และปัจจัยทางชีวสังคมกับความผาสุกในชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพร ลัทธยาพร. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- เย็นใจ เลาหวณิช (2525, สิงหาคม – กันยายน). “ การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต.”วารสารศึกษาศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- ยิ่งยศ สุวรรณ . (2545). อาชีพเสริมและผลการปฏิบัติงาน:ภาพสะท้อนคุณภาพชีวิตของตำรวจไทย ศึกษากรณีเฉพาะข้าราชการตำรวจกองบัญชาการตำรวจนครบาล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ถนอมศักดิ์ โสภา . (2545). *การเปรียบลักษณะทางพุทธศาสนาและปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานระหว่างข้าราชการตำรวจที่ได้รับการอบรมตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกับไม่ได้รับการอบรม*.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีพร มั่นชวนนท์. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจสังกัดสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ*. วิทยานิพนธ์ วท.บ.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มนู พาทิระ. (2535, มีนาคม - เมษายน). "ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ."
การประศาสน์บริหาร. ถ่ายเอกสาร.
- นิยดา จิตต์จรัส และนันทา สุรักษา. (2545). "แบบวัด NEO – FFI ฉบับภาษาไทย."
ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตารัตน์ ศิลปเดช. (2538). *การรับรู้คุณภาพชีวิตและการปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนแออัดในเขตธนบุรี*. ภาควิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละอ อสุภาผล . (2527). "ทฤษฎีบุคลิกภาพ." กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล ผ่องใส . (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจในงานกับความขัดแย้งระหว่างบทบาทและครอบครัวกับความพึงพอใจในชีวิตของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประคอง กรรณสูตร (2529). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. (ฉบับปรับปรุงแก้ไข)
ปทุมธานี : บริษัทศูนย์หนังสือ ดร. ศรีสง่า จำกัด. ถ่ายเอกสาร.
- พินิจ รัตนกุล. (2518). "โสกราตีส และปรัชญาเรื่องความดี". กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- พจน์ จิระบลกิจ. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามอุดมคติตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจในสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาบัณฑิต (สาขาจัดการโครงการสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- รัชนี้ เบญจธำ (2537). *ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในชีวิตของสตรี*
โสธ. ปริญญาโท ศศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- รัตนา สินธีรภาพ. (2541). *ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสมุทรปราการ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว.) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- รัตนา ศิริพานิช. (2533). *หลักการสร้างแบบวัดทางจิตวิทยาและทางการศึกษา* กรุงเทพฯ : สาขาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วนและอังคณา สายยศ.(2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. ภาควิชาการวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2518). *ปรัชญา* กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์. ถ่ายเอกสาร.
- วัชร ฐะคำ. (2524). *จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู. ถ่ายเอกสาร.
- วรวัฒน์ มะลิ. (2537). *บุคลิกภาพและพฤติกรรมผู้นำของผู้บังคับบัญชาระดับหัวหน้าสถานตามการรับรู้ของผู้ใต้บังคับบัญชาในสังกัดภูธร จ. ขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). *“ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ” (รู้เขารู้เรา) . พิมพ์ครั้งที่ 4* กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน. ถ่ายเอกสาร.
- ศรัณญา เบญจกุล. (2538). *บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง แรงสนับสนุนทางสังคม และการปรับตัวของผู้ป่วยที่ได้รับการปลูกถ่ายไต*. ปรินญาณิพนธ์ พย.บ. (สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ พันธนียะ.(2542). *อิทธิพลความขัดแย้งในงานและครอบครัวที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิตของครูสังกัดการประถมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต. (วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) . กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวาลี ชูเกียรติ.(2544). *“ นวัตกรรมสาธารณสุขไทย 1”*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รวมสาส์น. ถ่ายเอกสาร.
- สมจิต หนูเจริญกุล , ประครอง อินทรสมบัติและพรรณวดี พุฒวัฒนะ (2532,กรกฎาคม – กันยายน) “ *สิ่งรบกวนในชีวิตประจำวัน ความเข้มแข็งในการมองโลก และการรับรู้ถึงความผาสุกในชีวิตของอาจารย์พยาบาลในมหาวิทยาลัย*”. *วารสารพยาบาล*. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2534). *คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนใน เอกสารแนะนำโครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์. ถ่ายเอกสาร.

- อารยา ผะนประสิทธิ์พัฒนา. (2544) *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความพึงพอใจในงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมี*. วิทยานิพนธ์ วท.บ. (สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- อุทุมพร จามรมาน. (2530,มกราคม – มิถุนายน). "คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพฯ." *วารสารจิตวิทยาคลินิก*. ถ่ายเอกสาร.
- อัญชลี ดาริตระการ. (2540). *คุณภาพชีวิตของหญิงบริการทางเพศในกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (อนามัยชุมชน). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- Benet- Martinez & Karakitapoglu – Aygun .(2003). The interplay of cultural syndromes and personality in predicting life satisfaction. *Journal of cross-cultural psychology*. V. 34 No 1.
- Campbell A. Converse P. & Rodgers. (1976). *The quality of American life*. New York : Russell sage foundation.
- Costa & McCrae. (1992). Revised NEO Personality Inventory and NEO Five- Factor Inventory Professional Manual. *Psychological Assessment Resources*, Inc.
- Diener E. & Suh E.(1997). Measuring quality of life : Economic, social, and subjective indicators .*Social Indicators Research*. V.40. p. 189 -216
- Ferrans & Power. (1985) . *Quality of life index :Development and Psychometric properties*.
- Gerow R. (1996). 2ed *Essentials of psychology:Concepts and Applications* . Harper collins college publishers.
- King & Broyles. (1997). Wishes,Gender, Personality, and Well - Being. *Journal of Personality*. V. 63. No.1.
- Laborde J. & Power M. (1980). Satisfaction with life for patients undergoing hemodialysis and patients suffering from osteoarthritis. *Research nurse health*.
- Little R, Lecci & Watkinson. (1992). Personality and Personal projects : Linking big five and PAC units of analysis. *Journal of Personality*. V.60. No.2.
- Aiken R. (1998). *Assessment of Personality*. Pepperdine University Allyn and Bacon.
- Jewell . (1998) 3ed. *Contemporary industrial / organization Psychology*. Book / cole publishing company.
- Lu . (1995). The Relationship Between Subjective Well - Being and Psychosocial Variables in Taiwan. *The Journal of Social Psychology*.V.135. No. 3.

แผ่นที่.....

คะแนน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อ-นามสกุล นาย จุฬาล วงศ์เปอง เลขประจำตัว 4410100055 ชั้นปี 4
วิชาเอก วิทยาศาสตร์
สอบวันที่ เดือน พ.ศ.

ข้อนี้เอง ประเด็นที่ขบคิดล้มล้าง: แนวความคิดในทฤษฎีการรวมกัน (E.Q.) และ ข้อจำกัดที่พัฒนา ความสามารถ
ทางสติปัญญา (I.Q.) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนต้นกล้าศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.

ความเป็นมา.

- วัตถุประสงค์วิจัย
1. เพื่อศึกษาความล้มล้าง: แนวความคิดในทฤษฎีการรวมกัน (E.Q.) และ ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ของ นักเรียน โรงเรียนต้นกล้าศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.
 2. เพื่อศึกษา ความล้มล้าง: แนวความคิดในทฤษฎีการรวมกันทางสติปัญญา (I.Q.) และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ของนักเรียนโรงเรียนต้นกล้าศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร.
 3. เพื่อเปรียบเทียบ ความล้มล้าง: แนวความคิดทางสติปัญญา (I.Q.) และ
ความสามารถในทฤษฎีการรวมกัน (E.Q.) ว่าส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือไม่.

ประโยชน์ของทฤษฎี. ผลจากการวิจัยดังกล่าวทำให้ ได้ความรู้เชิงทฤษฎีว่า

- Lucas, Diener, and Suh. (1996). Discriminant Validity of Well - Being Measures. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol.71. No. 3.
- Lu, Shih, Lin & Ju. (1997). Personal and Environmental correlates of Happiness. *Personal and Individual Differences* . V.23. No.3.
- Lu & shih. (1997). Sources of Happiness:A Qualitative Approach . *The Journal of Social Psychology* . V.137. No.2.
- Burger M. (2002). *Personality Theory and Research*. California : Division of Wodsworth Inc.
- McCrae and John. (1990). An Introduction to the Five- Factor model and Application. *Journal of Personality* V. 60. p.176-219.
- McAdam . (1992). The Five-Factor Model in personality : A critical Appraisal . *Journal of Psychology*.
- Miller. (1998). *Developmental research methods 2ed*. Prentice-hall Upper Saddle River, New Jersey.
- Mookherjee. (1997). Marital Status,Gender,and Perception of Well - Being. *The Journal of Social Psychology*.V.1. No.137.
- Rice. (1998). *Human Development. A life - Span Approach ed3*. Prentice Hall Upper Saddle River, New Jersey.
- Robinson,Shaver & Wrightsman. (1991). *Measures of Personality and Social Psychology Attitudes*. Academic press, Inc.
- Rodriguez & Church. (2003). The structure and personality correlates of affect in maxico. *Journal of cross- cultural psychology*. V.34. No. 2.
- Santrock. (1997). *Life – Span Development 6 ed*. Brown & Benchmark publishers.
- Schmutte & Ryff. (1997). Personality and Well-Being : Reexamining Methods and Meaning *Journal of Personality and Psychology*, Vol.30. No.3. p. 549-559.
- Spector E.(1996). *Industrial and organizational Psychology. Research and Practice*. John Wiley & son Inc. New York.
- Spitzer & et.al.(1981). Measuring the Quality of life of cancer patients. A concise QL- Index for use by physician. *Journal of chronic disease*. Vol. 34. P.585-597.
- Suh,Diener,Oishi, & Triandis. (1998). The Shifting Basis of Life Satisfaction Judgment Across Cultures: Emotions Versus Norms. *Journal of Personality and Social Psychology*. V.74. No.2.

- Briggs R. (1992). Assessing the five-factor model of personality description.
Journal of Personality. V.60. p.256.
- Robbin B. & Kliwer. (2003). Advances in theory and research on subjective well-being. *Journal of Education psychology* V.95 No.1.
- Thombo L.(1999). Development through life. A Psychosocial approach 7^{ed}.
An International Thomson publishing company.
- Tupes and Christal. (1991). Recurrent personality factor based on trait rating.
Journal of personality
- Watson & Clark.. (1992). On Traits and Temperament: General and Specific Factors of Emotion Experience and Their Relation to the Five- Factor Model.
Journal of Personality.V.60. No.2.
- Wang. (1991). *Improving quality of life in rural areas in Asia and the Pacific: Policies and programmes*. / Asian productivity organization.
- Zhang & Norvilitis . (2002). Measuring Chinese Psychological Well – being With Western Developed Instruments. *Journal of Personality assessment*. V.79 No.3

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

๒๕ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7” โดยมีอาจารย์นิยะดา จิตต์จรัส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย โดยขอให้ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน ตั้งแต่พลตำรวจ จนถึงนายพันตำรวจตรี จำนวน 85 นาย ตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ในระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4197263-4 มือถือ 06-5618449

๒๕ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7” โดยมีอาจารย์นิยะดา จิตต์จรัส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลบางกอกน้อย ตั้งแต่พลตำรวจ จนถึงนายพันตำรวจตรี จำนวน 63 นาย ตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ในระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4197263-4 มือถือ 06-5618449

ที่ ศธ 0519.12/ 156 7

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7” โดยมีอาจารย์นิยะดา จิตต์จรัส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ ตั้งแต่พลตำรวจ จนถึงนายพันตำรวจตรี จำนวน 45 นาย ตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ในระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4197263-4 มือถือ 06-5618449

๙ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลบางเขน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7” โดยมีอาจารย์นิยะดา จิตต์จรัส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ตั้งแต่พลตำรวจ จนถึงนายพันตำรวจตรี จำนวน 75 นาย ตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ในระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4197263-4 มือถือ 06-5618449

๒๔ ธันวาคม 2546

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลบางพลัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

เนื่องด้วย นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7” โดยมีอาจารย์นิยะดา จิตต์จรัส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย โดยขอให้ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลบางพลัด ตั้งแต่พลตำรวจ จนถึงนายพันตำรวจตรี จำนวน 73 นาย ตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิตของตำรวจเขตกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 ในระหว่างเดือนธันวาคม 2546 - มกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-4197263-4 มือถือ 06-5618449

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

26 ธันวาคม 2546

เรียน ข้าราชการตำรวจ

ด้วยข้าพเจ้ามีความประสงค์จะศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า การตอบแบบสอบถามของท่านครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อตัวท่านด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น ขอให้ท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด ซึ่งคำตอบทั้งหมดในการตอบแบบสอบถามจะใช้ในการวิจัยเท่านั้น และจะเก็บเอาไว้เป็นความลับ โดยที่ท่านไม่ต้องลงชื่อ

ข้าพเจ้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาในการตอบแบบสอบถามจากท่าน จึงขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือไว้ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง
นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อความที่เป็นคำตอบของท่านหรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

1. อายุ..... ปี
2. ระดับการศึกษา
☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรี
☐ ต่ำกว่าปริญญา
3. ยศ.....
4. สถานภาพ
☐ โสด
☐ สมรส

แบบทดสอบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบครั้งนี้
ไม่สามารถเผยแพร่ในครั้งนี้ได้ เนื่องจากเป็นลิขสิทธิ์ของ
PAR (Psychological Assessment Resources)

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล : นายสมชาย ใจดี

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอุไรวรรณ เหล่าเรือง
วันเดือนปีเกิด	15 กันยายน 2516
สถานที่เกิด	อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38 หมู่ 5 ต. พุเตย อ. วิเชียรบุรี จ. เพชรบูรณ์ 7210
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พยาบาลระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงพยาบาลศิริราช
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านพุเตย อ. วิเชียรบุรี จ. เพชรบูรณ์
พ.ศ. 2539	พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ